

Aluminiji

Časopis družbe Talum, d.o.o., Kidričevo
april 1997 / številka 1 / leto XXXIV

stran 2: (Ne)odgovornost ▶

stran 3: Leto 1996 za nas še posebej zahtevno ▶

stran 4: Kdaj in kako se boste lahko upokojili ▶

stran 8: Zmaga ekipe Taluma ▶

stran 9: Aluminij v avtomobilih ▶

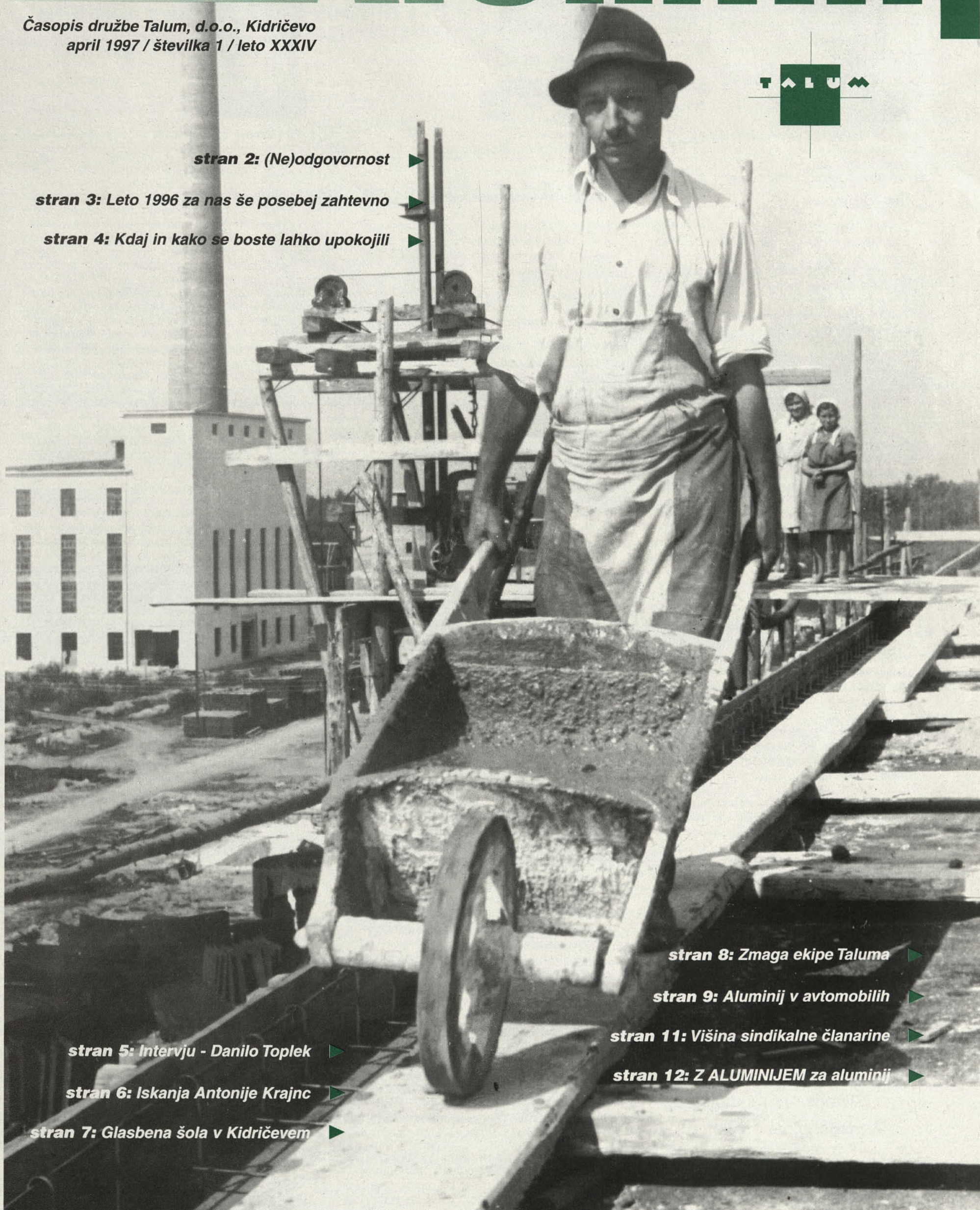
stran 11: Višina sindikalne članarine ▶

stran 12: Z ALUMINIJEM za aluminij ▶

stran 5: Intervju - Danilo Toplek ▶

stran 6: Iskanja Antonije Krajnc ▶

stran 7: Glasbena šola v Kidričevem ▶

mag. Danilo Toplek

(Ne) odgovornost

Za nami je že četrtna leta 1997 - dovolj dolgo obdobje za korenito analizo poslovanja v lanskem letu in dovolj dolgo obdobje za pričetek uresničevanja nekaterih, nujno potrebnih sprememb.

V zadnjih letih so nas miselno in fizično okupirale t.i.m. velike teme, problemi in načrti. Ni bilo enostavno preživeti v situaciji nenehnih pritiskov in izsiljevanj s ceno električne energije (nepriemerljive s katerokoli elektrolizo v Evropi), niti v situaciji poiskusov omejevanja dobav zadostnih količin električne energije za potrebe obeh elektroliz.

Še težje je bilo v takšni situaciji uresničevati razvojne načrte, brez katerih si je le težko predstavljati nadaljni obstoj TALUMA. Toda kljub temu smo korenito spremenili proizvodni program (livarske zlitine, drogov), obnovili peči v obeh elektrolizah, vlagali v prenovu in izboljšanje informacijskega sistema, si pridobili certifikat kakovosti ISO 9001, nadaljevali z izobraževanjem širokega kroga zaposlenih,

Do sem vse lepo in prav!

Manj prav in manj razveseljivi pa so podatki o naraščanju določenih kategorij stroškov: rezervni deli, vzdrževalniški material, drobni inventar, zaščitna sredstva, storitve zunanjih izvajalcev,.....Delež teh stroškov v lastni ceni aluminija je presegel dopustno in s konkurenco primerljivo mejo.

Analiza vzrokov za takšno situacijo je pokazala, da je le teh več, jih pa je kljub temu mogoče spraviti na skupen imenovalcec: **neodgovornost!**

Vsaka opustitev ali nedosledna izvršitev neke zadolžitve omogoča vrsti ljudi, v in izven podjetja, da takšno stanje izkoristijo - seveda vedno v škodo podjetja!

Cilj, ki smo si ga zadali v letošnjem letu je znan: **znižanje tovrstnih stroškov za najmanj 20%**, znano pa je tudi, kdo vse je za dosego tega cilja zadolžen in odgovoren.

Pa pot? Upam, da jo zadolženi poznajo in da se zavedajo enega od mnogih Murphyjevih zakonov:

Bližnjica je najdaljša razdalja med dvema točkama.

Brigita Ačimovič

TALUM - tovarna zdravih ljudi

Utopija? Nekaj nemogočega? Neizvedljivega? Že skoraj na meji fantazije? Pa nisem čisto prepričana, da kaj takšnega v našem TALUMU nismo sposobni izpeljati.

Pred časom sem v literaturi zasledila španski pregovor, ki se mi je močno vtisnil v spomin: **"Želja po zdravju je velik kos zdravja."**

Pregovori so posledica dolgoletnih izkušenj. Španci so temperamenten narod, radi se poveselejo, radi se zabavajo, poznajo opoldanske odmore, ko se uležajo v senco in počivajo. Vendar vedo, da je za zdravje najprej potrebna želja po zdravju. Da je želja po zdravju osnova zdravja. Ne pomaga sicer vsem, mnogim pa lahko.

Zakaj takšen uvod? Ker menim, da se tega pomembnega dejstva vsi skupaj premalo zavedamo. V preteklih letih smo v TALUMU mnogo vlagali v okolju prijaznejšo tehnologijo, sanirali ekološke pogoje, opremljali delovna mesta s potrebnimi stroji, v preteklem letu zadolžili osebe po delovnih enotah, ki pomagajo pri odpravi napak in pomanjkljivosti v zvezi z delovnimi napravami in delovnim okoljem, vlagali in skrbeli smo za vsa zaščitna sredstva, ki jih posameznik za varno delo potrebuje. Skratka v to, da bi si zagotovili čimbolj primerno delovno okolje. Saj smo tukaj najmanj osem ur dnevno.

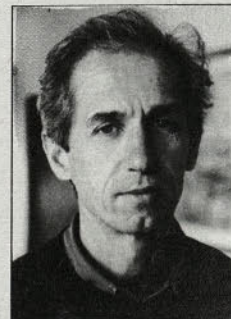
Pa rezultat vsega tega? Vedno več nas je, ki imamo razne zdravstvene težave in omejitve. Mnoge težave so posledica naših let, našega načina življenja, za vse pa vedno krivimo le tovarno. Se še kdo spomni časov, ko so se delavci upokojevali direktno iz Elektrolize A? Kaj smo vsi skupaj le skupina pogosto bolnih, kar naprej poškodovanih, za večino del omejeno sposobnih ljudi?

Tega ne verjamem. Vsi skupaj smo do sedaj preveč naredili za nadaljevanje proizvodnje v TALUMU, na koncu koncev za svoj obstoj. Vsa leta preveč vlagamo v širše in delovno okolje, da ne bi bilo drugačnih, boljših rezultatov.

Zakaj pišem o tem? Ker nas v zvezi s tem čaka še ogromno dela. Predvsem bo pomembno, da se zavemo, da smo za lastno zdravje odgovorni predvsem sami, pa najsi živimo zdravo ali pa ne. Štajerci smo ljudje, ki radi dobro jemo in tudi kaj popijemo. Pa pri tem razmišljamo o tem, ali je to zdravo ali ne? Zelo zelo redko. V stilu "mejmo se fajn". In se tudi imamo. Kar samo po sebi ni narobe, le zavedati se moramo, koliko smo k lastnim težavam pridali sami. Pa brez zamere!

Menim, da ne bi bilo nič narobe, če si še enkrat podrobno prečitamo španski pregovor. Pove nam, da je naše zdravje predvsem v naših rokah, da je želja osnovni pogoj, da smo zdravi. Ni edino, je pa pomembno.

Naj za konec napišem še mnenje enega od naših priznanih zdravnikov: "V tujini gredo ljudje na operacijo, da so zdravi in da lahko delajo, pri nas pa....." Stavek lahko dopolnite sami, vsak po svoji vesti in presoji.

Bojan Žigman

Težave z izparilniki

Z izbruhom vojne v Jugoslaviji se nam je zrušil prodajni trg. Ne le da so prenehale s proizvodnjo tovarne na jugu, tudi Gorenje je močno zmanjšalo proizvodnjo. Če analiziramo stanje na evropskem trgu izparilnikov danes ugotovimo, da ponudba za pribl. 25% presega povpraševanje, kar z drugimi besedami pomeni, da je na tem trgu prostora le za štiri, od petih proizvajalcev izparilnikov. Znaki pomanjkanja naročil so v lanskem letu povzročili ukinjanje delovnih mest v firmi VDM, ki med drugim proizvaja tudi izparilnike. Velike investicijske naložbe v lakirnice, ki veljajo okrog 10 mio DEM, npr. pri VDM in SCHMOLE so zasedene le 30%.

In kakšna so prizadevanja Taluma da preživi krizo na področju izparilnikov:

1. S povezavo s firmo SCHMOLE iz Mendena smo v lanskem letu podpisali dogovor o sodelovanju. SCHMOLE je proizvajalec izparilnikov z uporabo tehnologije Z-BOND, ki je dražja od naše, tudi manj fleksibilna, je pa z vidika kakovosti izparilnika boljša. SCHMOLE je tudi proizvajalec bakrenih cevi in ima proste kapacitete barvanja izparilnikov. Talum bi s svojo proizvodnjo izparilnikov dopolnil njihov proizvodni program na področju obojestranskih izparilnikov in povečal njihovo fleksibilnost in konkurenčnost pri manjših kupcih s čisto spreminjajočimi tipi enostransko napihnenih izparilnikov. Stekla so že prva naročila, v izdelavi so orodja za obrez izparilnikov in izdelava vzorcev za kupce kot je npr. AEG.

2. Povečati proizvodne zmogljivosti z večanjem deleža izparilnikov za Gorenje in Bosch.

3. Tehnologijo enostransko napihnenih izparilnikov smo osvojili; ostaja nam še optimiranje napihovalnega sistema, s čimer bo mogoče napihovanje več izparilnikov hkrati. Strokovno delo, ki bo razen časa potrebna za sleherni razvoj, zahtevala tudi vlaganja predvsem v posodobitev naprav za proizvodnjo, pripravo in distribucijo komprimiranega zraka. Pri žarjenju smo si zadali za cilj kontinuirno žarjenje na liniji. Dodatne raziskave v zvezi z natančnostjo temperature in časa žarjenja bodo dale odgovor ali je to sploh mogoče ali pa bo potrebno razmišljati o šaržnem načinu žarjenja, kot je v uporabi danes. Žarilne kapacitete v DE Predelava so že danes premajhne, saj moramo del rondel žariti v Rondalu, zato bo tudi v tem primeru to ozko grlo mogoče rešiti samo z dodatno pečjo.

Vse kaže, da bivši jugoslovanski proizvajalci hladilnikov ne bodo kmalu obnovili svoje proizvodnje, enako velja za vzhodnoevropske proizvajalce. Proizvodne zmogljivosti lahko zapolnimo le s potrebami zahodno evropskih proizvajalcev, vendar se zaradi splošne krize v gospodarstvu predvideva le minimalna rast porabe izparilnikov, kar konkurenčnega boja za obstoj sigurno ne bo omilila. Razen kakovosti, ki jo že vsi kupci pojmujejo kot samoumevni pogoj, nam kot orožje za preživetje proizvodnje izparilnikov ostaja le zniževanje stroškov.

Doseganje produktivnosti zaposlenih v obratu izparilnikov bo eden izmed bistvenih pogojev za ohranitev te proizvodnje. Omejitve posameznikov ne bi smele vplivati na zmanjšanje učinke na delih, ki ustrezajo njihovim zdravstvenim sposobnostim.

Tudi pri nas bo z uvedbo tržnega gospodarstva moralo prevladati pravilo, da v zdravem podjetju lahko preživijo le zdrave proizvodnje, za ostale so rešitve drugačne.

Iz DE Proizvodnja anod

Anodna masa - Proizvodnja anod

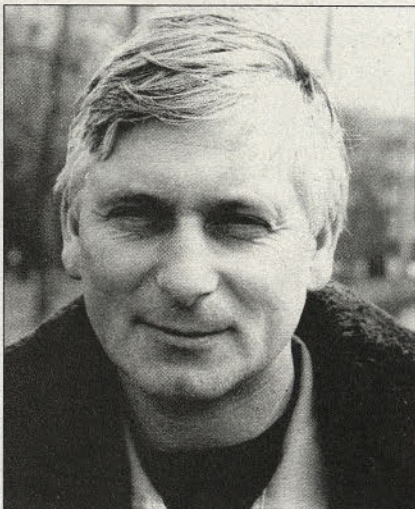
Letos je na vrsti posodobitev proizvodnje anod. Mogoče so se prav zato v vodstvu enote odločili za predstavitev od začetkov do danes.

Anodna masa je ena od najvažnejših surovin pri pridobivanju elektroliznega aluminija tako, da predstavlja obrat za proizvodnjo anodne mase enega od nepogrešljivih obratov v aluminijški industriji.

Tako je bila leta 1958, to je štiri leta po začetku obratovanja elektrolize A, zgrajen obrat Anodna masa. Obrat je bil za tisti čas eden najsodobnejših in prvi obrat v TGA, kjer je bilo uvedeno avtomatsko upravljanje proizvodnega procesa. Obrat je opazen že od daleč, saj je zgradba v obliki stolpa in sega v višino 39 m, ter je s tem ena višjih zgradb v podjetju.

V obratu je potekala proizvodnja Söderberg mase v obliki briket za potrebe elektrolize A in B, občasno pa tudi za druga podjetja. V tistem obdobju je bilo zaposlenih okrog 30 delavcev, ki so delali v dveh občasno pa tudi v štirih izmenah. Z izgradnjo nove elektrolize C in posodobitvijo elektrolize B je prišla tudi sodobnejša tehnologija, kar je prineslo prehod iz Söderbergovih anod na predpečene anode. Tako je bilo potrebno dograditi in posodobiti tudi obrat Anodne mase. Leta 1988 je tako stekla proizvodnja anodnih blokov za potrebe elektrolize B in C, občasno pa je potekala še proizvodnja Söderberg mase v obliki briket za potrebe elektrolize A do njene zaustavitve leta 1991.

Za zagotavljanje kontinuirane proizvodnje je bila ustanovljena skupina Vzdrževanje

Edvard Dobnik, vodja proizvodnje anod

Proizvodnje anod, ki skrbi za preventivno vzdrževanje naprav in interventno odpravlja nastale napake.

V novo zgrajene prostore se je preselila tudi Zalivalnica katod, ki je bila prej samostojen obrat.

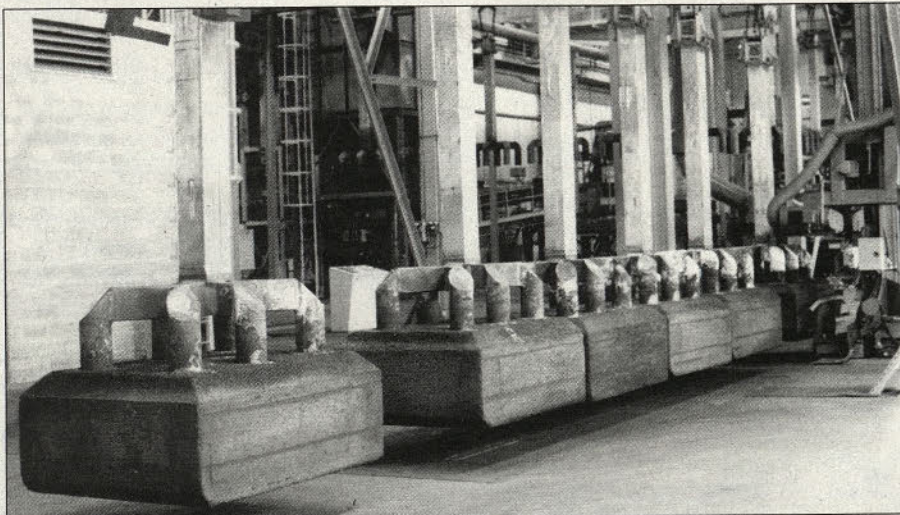
Z začetkom proizvodnje anodnih blokov se je obrat preimenoval v Proizvodnja anod, znotraj nje pa so nastale tri enote in sicer: Proizvodnja anodnih blokov, Pečenje anodnih blokov in Sestavljalnica anodnih in katodnih kompletov. Vendar večina delavcev v TALUMU danes še

vedno uporablja stare nazive Anodna masa (Proizvodnja anodnih blokov) in Zalivalnica (Sestavljalnica) tako, da potrjujejo rek "stara navada - železna srjca". Število delavcev se je zaradi večjega števila proizvodnih operacij povečalo na okrog 85, ki večinoma po starosti spadajo v mlajšo generacijo. Tistih "pravih" anodarjev je še zelo malo in bi jih lahko prešteli na prste ene roke. Med zaposlenimi je največ s končano poklicno šolo, nekaj s srednjo, med njimi pa so tudi invalidi, ki so bili zaradi zdravstvenega stanja premeščeni iz drugih obratov. Ker je vsaka faza proizvodnje blokov zaključena celota, poteka delo v vsaki enoti po različnem urniku in sicer v dveh, treh in štirih izmenah, kar je prilagojeno tehnologiji in potrebam elektroliz.

Delavci se dvakrat letno srečujejo tudi izven delovnega časa in sicer v mesecu maju na turnirju v malem nogometu za

prehodni pokal Proizvodnje anod in v mesecu novembru na turnirju v namiznem tenisu. Namen takšnih srečanj ni samo športno tekmovanje ampak tudi spoznavanje in druženje delavcev, ki se zaradi različnih urnikov dela ne morejo pogosto srečevati. Hkrati pa pomeni tudi razvedrilo in sprostitvev po vsakdanjih obremenitvah. Z uvajanjem novih standardov kakovosti in zagotavljanje le-teh se je pojavila potreba po posodobitvi posameznih naprav, ki so tehnološko zastarela in s katerimi je zmeraj težje dosegati stroge kakovostne in ekološke kriterije. Tako nas v prihodnosti čaka kar nekaj novih projektov, ki bodo pripomogli držati korak s tehnološkim razvojem.

Zgodovina in življenje Proizvodnje anod bosta tekla naprej, dokler se bo proizvajal aluminij v naših krajih.

Sestavljalnica anod

mag. Zlatko Čuš, vodja Elektrolize

Iz DE Elektrolize

Leto 1996 za nas še posebej zahtevno

V 43. letih smo proizvedli 1.808.886 ton aluminija.

toka 180 kA. Proizvodni proces je računalniško voden na osnovi kontinuirnega merjenja toka in napetosti ter procedur, ki temeljijo na izračunani upornosti. Vsi ostali merjeni parametri se vnašajo v računalniški sistem, ki na osnovi podanih vrednosti opravi ustrezno regulacijsko proceduro. Letna kapaciteta elektrolize C je blizu 40000 t primarnega aluminija. Za mlajše sodelavce bo morda zanimiv tudi podatek, da je letos 8. februarja minilo devet let od vklopa prve celice 201. Trenutno je v obratovanju še 7 elektroliznih celic prve generacije. Ta tip elektrolizne celice spada med najboljše prodajano tehnologijo vseh časov. Trenutno je v obratovanju približno 3000 elektroliznih celic AP18 na osmih lokacijah po vsem svetu. To leto bo k tem še dodana elektroliza v Argentini ter razširitev v Norveškem Karmoyu.

Elektroliza B

V elektrolizi B imamo instaliranih 184 elektroliznih celic s predpečeno anodo jakosti toka 75 kA. Letna proizvodnja elektrolize B znaša približno 35000 t primarnega aluminija. Elektrolizo B smo predelali na tehnologijo uporabe predpečenih anod iz Söderbergove tehnologije pred devetimi leti. V zadnjem obdobju smo v elektrolizi B uporabili praktično enak princip organizacije dela kot v elektrolizi C. Sodobni pogoji dela narekujejo nenehno izboljševanje tehnologije in pogojev dela v

elektrolizi. Zaradi tega smo v zadnjih letih v elektrolizo uvedli kar nekaj tehnoloških in organizacijskih sprememb. Popolnoma smo spremenili način črpanja, posameznih meritev, v zadnjem času pa uvajamo tudi spremenjen način prebijanja kriolitne skorje. Uvedba vsake spremembe v tehnološki proces je iz organizacijsko tehničnega vidika zelo zahtevna naloga. Trenutno vlagamo ogromno energije v realizacijo spremembe načina prebijanja. Prepričan sem, da nam bo kljub vsem težavam, ki nas spremljajo vendarle uspelo.

Kaj smo naredili v letu 1996 v DE Elektrolize

Leto, ki je za nami je bilo za nas še posebej zahtevno. K vsem nalogam, ki jih imamo z rednim delovnim procesom nas je dodatno obremenilo še 10 % zmanjšanje dobav električne energije v obdobju od maja do oktobra. Zaradi tega smo proizvedli približno 3000 t elektroliznega aluminija manj. Vsak bi pomislil, da smo torej tudi delali toliko manj. Vendar je žal situacija ravno obratna. Delali smo veliko več kot ob polni proizvodnji in hkrati dosegali kvaliteto aluminija, ki je komajda še zadoščala potrebe trga. Ugotovili smo sicer, da marsikaj zmoremo, vendar upamo, da takega eksperimenta ne bomo več ponavljali. Razlog je več kot enostaven in je vedno povezan z ekonomiko. Tolažba je edino to, da si tega cirkusa nismo sami zakuhali in da smo poleg vsega preživeli.

Tako smo v letu 1996 skupno proizvedli 71647 t elektroliznega aluminija, od tega 33769 t v elektrolizi B in 37878 t v elektrolizi C. Kvaliteta aluminija je bila na meji sprejemljivosti, normativi porabe surovin pa nekoliko poslabšani zaradi že omenjenih redukcij električne energije.

Kaj nameravamo narediti v letu 1997

V leto 1997 stopamo tehnološko prenovljeni s trdno postavljenimi cilji. Naštel bom samo najpomembnejše:

- prvič bomo dosegli proizvodnjo 75000 t elektroliznega aluminija v HB in HC
- v elektrolizi B bomo zmanjšali število zaposlenih za 8 delavcev
- izvedli reorganizacijo vodenja in priprave proizvodnje
- zmanjšali stroške vzdrževanja ter porabe drobnega inventarja za 10%
- dokončali tehnološki informacijski sistem
- v elektrolizo B uvedli hidravlične prebijalce
- uvedli sistem triton za stroškovno vodenje proizvodnje
- pripravili projekt za zamenjavo 2. nivoja procesnega vodenja v HC
- utrdili in izboljšali principe ISO 9000 v proizvodnji

Realizacija omenjenih nalog nam omogoča kakovostni izdelek in s tem dolgoročno perspektivo. Za uspešno realizacijo tega cilja je nujno potrebno, da vsak opravi svoje delo kvalitetno in odgovorno.

Ime delovne enote je nastalo na osnovi imena procesa na katerem temelji pridobivanje primarnega aluminija. Pridobivanje aluminija je kontinuirni proces, kjer pridobivamo v elektrolizni celici tekoči aluminij iz glinice s pomočjo enosmernega električnega toka in ogljikovih elektrod. Aluminij, ki se izloča na katodi, črpamo po predpisanem ciklusu in ga kot surovino uporabljamo v livarnah. Osnovne surovine za proizvodnjo aluminija so glinica, fluorjeve soli, ogljikove katode in anode.

V Talumu poteka pridobivanje aluminija v dveh ločenih obratih, elektrolizi C in elektrolizi B.

Elektroliza C

V elektrolizi C imamo instaliranih 80 sredinsko posluževanih elektroliznih celic s centralnim točkovnim prebijanjem jakosti

Morda vas bo zanimalo?

Kdaj in kako se boste lahko upokojili ?

Pogoji za upokojitev ter nekatere predvidene spremembe pokojninskega in invalidskega sistema.

STAROSTNA POKOJNINA

Za pridobitev pravice do starostne pokojnine je potrebno izpolniti dva pogoja: starost in pokojninsko dobo.

Po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju imamo tri vrste starostne pokojnine:

	ŽENSKÉ	MOŠKI
1. Za polno pokojninsko dobo:	35 let	40 let
in starost: 1997	52 let 6 mes.	57 let 6 mes.
starost : od 1998 dalje	53 let	58 let
2. Za pokojninsko dobo:	20 let	20 let
starost:	58 let	63 let
3. Za zavarovalno dobo:	15 let	15 let
starost:	60 let	65 let

Jožica Tumpej, socialna delavka

Starostna pokojnina se odmerja od mesečnega povprečja plač, ki jih je delavec-ka prejel-a po 1.1.1970 v katerokoli zaporednih desetih letih, ki so najugodnejša. Iz plač se izračuna pokojninska osnova.

Za polno pokojninsko dobo - 35 let (ženska), 40 let (moški), se pokojnina odmeri v višini 85% pokojninske osnove. Za pokojninsko dobo 20 let se (ženski) odmeri v višini 55% in (moškemu) 45% pokojninske osnove. Za zavarovalno dobo 15 let se pokojnina odmeri (ženski) v višini 40%, (moškemu) pa 35% pokojninske osnove.

PREDČASNA POKOJNINA:

Za pridobitev predčasne pokojnine je potrebno izpolniti tri pogoje: starost, pokojninsko dobo in določen status.

Pravico do predčasne pokojnine pridobi:

- **moški**, ki je dopolnil najmanj **35 let pokojninske dobe in 58 let starosti**

- **ženska**, ki je dopolnila najmanj **30 let pokojninske dobe in 53 let starosti**

v naslednjih primerih:

- če mu delovno razmerje preneha zaradi stečaja ali redne likvidacije organizacije,

- če mu delovno razmerje preneha iz operativnih razlogov po predpisih

o delovnih razmerjih,

- če je delovni invalid II. ali III. kategorije in

- če je nezaposlen in je bil v zadnjih 24. mesecih najmanj 12 mesecev prijavljen na zavodu za zaposlovanje, kot iskalec zaposlitve.

Predčasna pokojnina se odmeri glede na dopolnjeno pokojninsko dobo od pokojninske osnove, tako kot starostna, nato pa se za vsako manjkajoče leto starosti do dopolnitve starosti (58 let ženska, 63 let moški) zmanjša za en odstotek. Ko se dopolni starost, se pokojnina za navedene odstoteke več ne zmanjšuje.

Za pokojninsko dobo 30 let (ženska) in 35 let (moški) se pokojnina odmeri v višini 75 % pokojninske osnove. Tako odmerjena pokojnina pa se zmanjša največ za pet odstotkov.

ZNIŽANJE STAROSTNE MEJE:

Pri delavcih, ki se jim šteje zavarovalna doba s povečanjem (benefikacija), se starostna meja za pridobitev pravice do starostne pokojnine zniža za toliko mesecev, kolikor znaša skupno povečanje zavarovalne dobe (benefikacija).

Znižanje starosti ne velja za predčasno pokojnino.

DOKUP POKOJNINSKE DOBE:

Po sedaj veljavnem zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je za delavce možen dokup za:

- čas služenja vojaškega roka
- čas zaključnega rednega šolanja na višji in visoki stopnji

- čas opravljanja kmetijske dejavnosti

Dokup se vštevva v zavarovalno dobo, ko so plačani prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

SPREMEMBE SISTEMA:

V bodoče se pričakujejo možne spremembe pokojninskega in invalidskega zavarovanja s kratkoročnimi ukrepi in spremembami dolgoročnega značaja, kot npr.:

- sprememba pogojev starosti za upokojitev (verjetno postopno zvišanje vsaj še za dve leti),

- dokupi pokojninske dobe verjetno ne bodo več možni,

- izenačitev pogojev, pravic in obveznosti po spolu, ob hkratni proučitvi vloge materinstva,

- odprava možnosti anomalij, ki izhajajo iz oblikovanja pokojninske osnove na podlagi izbire najugodnejših zaporednih 10 let in vštavanje raznih dodatkov v to osnovo (npr. nadure se ne bodo več upoštevale),

- proučil se bo sistem beneficirane delovne dobe ...

Ob reformi pokojninskega in invalidskega sistema lahko pričakujemo daljše prehodno obdobje in postopno (dolgoročno) uveljavljanje novosti, kar bi pomenilo tudi manj boleč prehod v nov sistem in večje varstvo pridobljenih in pričakovanih pravic.

Pomladansko urejanje zelenih površin

Iz gozda nastaja park

Delavci Revitala bodo z urejanjem površin nadaljevali vse leto.

Varstvo pri delu

Število poškodb se je zmanjšalo

Uresničevanje programa, ki smo ga sprejeli lani, že kaže rezultate

V letu 1995 smo zaradi poškodb pri delu v TALUMU izgubili 3418 delovnih dni. Lani pa se je zaradi poškodb pri delu število izgubljenih dni zmanjšalo na 2425. V drugi polovici lanskega leta se je obseg poškodb zmanjšal za 52 odstotkov.

Pogovor z direktorjem Taluma, mag. Danilom Toplekom

Biti pripravljen sprejemati odločitve

Za prvi intervju v novem ALUMINIJU smo k razgovoru povabili direktorja Danila Topleka, ki že 13 let vodi Talum in se iz leta v leto znova trudi, da bi naša država končno uredila energetska politiko, ki bi upoštevala značilnosti naše proizvodnje. Seveda pa je največji smisel njegovega dela razvoj, uspešnost in notranja organiziranost Taluma.

Vodenje tovarne ste prevzeli v obdobju, ko je bilo samo še vprašanje - posodobitev ali propad. Skupaj s svojo ekipo ste premagali takratne težave in preživeli vsa kasnejša modrovanja, kako nas ustaviti. Tisti, ki poznajo proizvodnjo aluminija, so naše dosežke priznali. Kako je ta uspeh vplival na vaše osebne odločitve in na način življenja?

Toplek: Osemdeseta leta so bila res prelomna. Ogromno je bilo dilem o tem, ali takratno tovarno glinice in aluminija modernizirati ali pustiti usodi skorajšnjega propada. Ocenjujem, da je bilo v tovarni dovolj znanja, ne pa tudi prave odločnosti, da bi se stvari izpeljale, da bi se presecale dileme, katera tehnologija je prava, katera boljša. Nihče ni bil pripravljen, ali sposoben sprejeti odločitve. Eipa, ki je bila imenovana v letu 1984 je dejansko presekala ta gordijski voz in izpeljala investicijo.

Kako je ta uspeh vplival na moje osebne odločitve in način življenja, bi težko ocenjeval. Dejstvo pa je, da me je še bolj podkrepil v prepričanju, da po obdobju modrovanja pridejo odločitve in da človek mora biti pripravljen sprejemati odločitve, seveda pa tudi takšne in drugačne posledice teh odločitev.

Ministrstvo za gospodarstvo je pripravilo novo industrijsko strategijo Slovenije. Izhaja iz ugotovitve, da je plošč industrije katastrofalno v glavnem zaradi zastarelosti tehnologije, ker od leta 1985 ni bilo nobenih naložb v modernizacijo. Ocenjujete, da je donosnost v vseh industrijskih panogah, razen kemije in farmacije, negativna. Ker je na ta način resno ogrožena "zgodba o uspehu Slovenije" predvidevajo do leta 2002 investirati 2 milijardi DM v nove naložbe. Se strinjate s temi ugotovitvami?

Toplek: Strinjam se, da je položaj industrije v katastrofalno slabem položaju, vendar ne le zaradi zastarelosti tehnologije. V katastrofalnem položaju pa se bo znašla celotna Slovenija. Delež industrije v ustvarjenem družbenem proizvodu iz leta v leto pada, kakor tudi število zaposlenih v industriji, kar bo imelo velike posledice. Nenehno poudarjanje, da bodo Slovenijo iz tega položaja rešile storitvene dejavnosti, je metanje peska v oči. Treba je vedeti, da je večji del storitev običajno namenjen industriji (industrija je tista, ki uporablja storitve množice malih podjetnikov, obrtnikov in tudi manjših podjetij), ta pa izginja.

Se pred leti so bila na udaru velika podjetja. Velika večina tehničnega in razvojnega potenciala ter znanja, ki je bilo koncentrirano v teh podjetjih, je propadlo. Po mojem mnenju je položaj še bolj črn kot ga prikazuje dnevna politika.

Kako novi slovenski vladi razložiti, da v TALUMU dosegamo boljše proizvodne tehnološke parametre od evropskega in ameriškega povprečja, kljub temu pa je strošek plačane električne energije večji kot v vseh evropskih državah?

Toplek: Vprašanje bi se moralo glasiti, kako to razložiti sploh katerikoli od slovenskih vlad. Nenehno dajemo podatke o tem, da smo glede fizične porabe električne energije na tono proizvoda med najboljšimi proizvajalci aluminija v svetu. Istočasno kažejo podatki tudi to, da plačujemo električno energijo po ceni, ki je najvišja med vsemi proizvajalci aluminija v Evropi. Podatki so mednarodno primerljivi z ugotovitvami inštitucij, ki se ukvarjajo s posredovanjem podobnih podatkov. Torej dovolj zgovoren dokaz v pomoč nekemu, ki bi o tem lahko odločal. Tu pa se moramo vrniti na prvo vprašanje o pripravljenosti sprejemati odločitve in stati za njimi.

Zgodba o energiji je večna TALUMOVA tema. Vidimo, da je evropska aluminijaska industrija v bistveno boljšem položaju, čeprav je v zadnjem času opaziti slabše napovedi tudi pri njih. Kaj lahko poveste novega o energetske politiki. Kaj si TALUM obeta od slovenskega podpisa evropske energetske listine?

Toplek: Energija ni le TALUMOVA tema, ampak aktualna tema vsakega proizvajalca aluminija v svetu. Strošek glinice in električne energije predstavlja med 55 in 65 odstotkov stroškov vsakega proizvajalca aluminija, zato smo vsi izredno občutljivi na vsakršna gibanja cene električne energije.

Evropska aluminijaska industrija je vsekakor v najtežavnejšem položaju glede oskrbe z električno energijo in seveda glede cene za to energijo. Izjeme, med katere sodijo Norvežani, so vsekakor redke. Stanje pa ni tako alarmantno, kakor lahko sklepamo iz vprašanja. Vsaka izmed teh držav rešuje probleme lastne aluminijaste industrije in oskrbo z električno energijo na svoj način. Kako to počnejo, je seveda poslovna skrivnost, tako med proizvajalci aluminija v teh državah, kakor med nacionalnimi elektroindustriji. Pri vrsti evropskih proizvajalcev prav zdaj poteka podpisovanje novih dolgoročnih pogodb za dobavo električne energije. Evropska energetska listina bi bila dolgoročno vsekakor koristna tudi TALUMU. Seveda pa ne bo šlo brez sodelovanja vlade in Elesa. Ne moremo se zapirati v ožek monopolni krog.

Ali je bila za TALUM pridobitev standardov kakovosti ISO 9000 izbira ali obveznost?

Toplek: O standardih kakovosti ISO 9000 je slišati marsikaj. Od pretiranega poudarjanja njihovega pomena na eni strani, do popolnega omalovaževanja tistih, ki si tega standarda še niso pridobili. Menim, da je na to treba gledati zelo pragmatično. Če sedanjí ali potencialni kupci zahtevajo, da svoje poslovanje podrediš tem standardom, potem je razmišljanje ali modrovanje o tem odveč. Treba se je prilagoditi zahtevam trga. Taka je bila, in je še, ena od zahtev našega trga. Mi smo jo morali izpolniti, če smo hoteli obdržati svoj položaj. Računamo, da ga bomo še izboljšali.

Ljudje smo po naravi skeptiki in želimo delati po starem, posebej, če vemo, da je ISO počasen sistem in praktične rezultate lahko pričakujemo šele čez nekaj let. So delavci, posebno tisti na odgovornejših pozicijah, pravilno sprejeli te zahteve?

Toplek: Sistem poslovanja, ki odgovarja standardom kakovosti ISO 9000 prinaša predvsem v začetni fazi ogromno dodatnega dela za veliko ljudi. Preden so pripravljene vsi predpisi in pravilniki je celo mnogo dodatnega administrativnega dela. Lahko rečem, da se je večina, predvsem tistih na odgovornih mestih v Talumu, zavedala nujnosti pridobitve certifikata. V imenu cele slupine lahko rečem, da mnogi med nami danes gledamo na to čisto drugače kot v začetku projekta. Če je bilo takrat marsikateremu, vsaj v določenih trenutkih to delo odveč, bi danes težko našli še koga, ki bi tako razmišljali.

Cilj vsake proizvodnje je, da poteka čimbolj v skladu z naravo in človekom ter ohranja kulturo ljudi in okolja. Kako daleč od tega cilja je TALUM?

Toplek: Nobeno podjetje ne more mimo odgovornosti za posledice, ki jih s svojo dejavnostjo povzroči. To nikoli niso samo pozitivni rezultati - torej ustvarjanje novega družbenega proizvoda, zaposlovanje, ustvarjanje pogojev za preživetje cele vrste ljudi. Vsaka od teh dejavnosti tudi negativno učinkuje na okolje v katerem deluje. Naloga nas, ki vodimo tako podjetje je, da te negativne vplive čimbolj zmanjšamo. Vplivi na okolje morajo zadovoljiti tako okoljevarstvena, kot zakonska določila. Biti pa morajo tudi v skladu z gledanji ljudi, ki tukaj delamo in živimo. Menim, da je TALUM v zadnjih 15 letih na tem področju veliko storil. Danes lahko ponosno trdimo, da smo večino ekoloških problemov naše proizvodnje že rešili. Čaka nas še nekaj nalog, vendar se po svoji zahtevnosti in problematiki ne morejo meriti s tistimi, s katerimi smo se ukvarjali v prejšnjih letih.

TALUM je otoček, svet v malem. Znano je, da so Skandinavci zaradi posebnih naravnih okoliščin zavestno prevzeli take življenjske navade, ki so jih ohranile in razvile. Nova generacija Talumovcev neizogibno prinaša novo situacijo in tudi časi so drugačni. Kako pomembno se vam zdi pritegniti delavce, da bi zaupali v TALUM in ohranili dosežene vrednote?

Toplek: Mogoče drži, da je TALUM otoček v malem, če ga primerjamo z ostalo aluminijasko industrijo v svetu, kjer so procesi integracije izraziti in se proizvajalci združujejo po celotni reprovverigi. Manj je svet v malem, če se primerjamo znotraj Slovenije, kjer TALUM ni eden manjših. Znani so podatki, kje smo uvrščeni po celotnem proizvodu, izvozu in neto izvozu.

Vsaka generacija in vsak čas pa prinaša nove izzive in na nje moramo biti pripravljeni. To velja tudi za TALUM. Prepričan sem, da bo nadaljevanje razvoja lastnih kadrov tako, da bodo le ti znali ohranjati doseženo in skrbeti za razvoj, istočasno pa zaupati predvsem lastnemu delu, ki ga opravljajo v podjetju.

Kje je TALUM najbolj ranljiv?

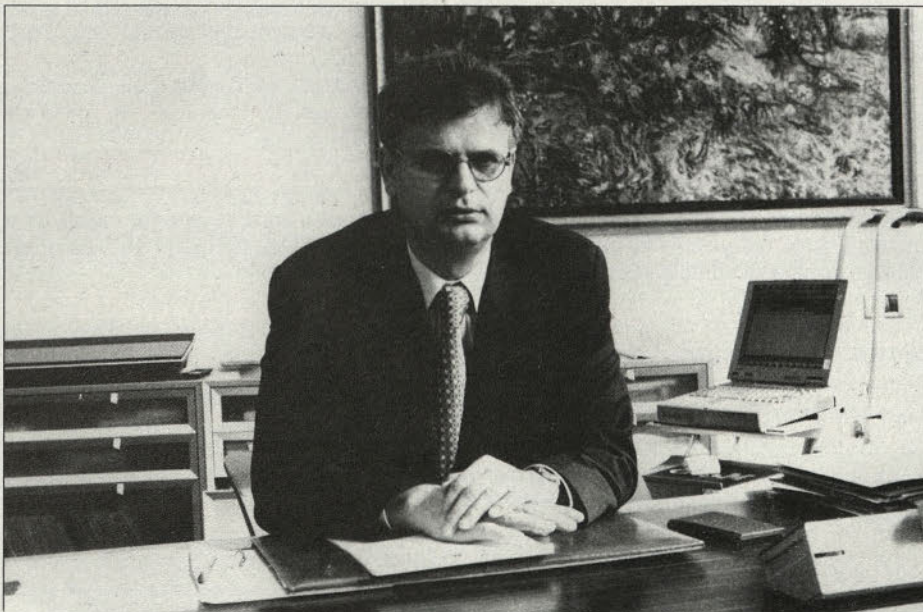
Toplek: Mislim, da tega ni potrebno poudarjati. Osnovni problem je oskrba z električno energijo - tako glede cene, količine in seveda dolgoročnosti oskrbe. Ranljivi pa smo tudi zaradi tega, ker smo neto izvoznik, tem pa se nikoli "ni dobro pisalo". Ne v letih prejšnje Jugoslavije, kakor tudi ne zdaj v času samostojne Slovenije.

Strokovnjaki ugotavljajo, da konflikti, ki jih sproti rešujemo (sproščanje napetosti), povečujejo zadovoljstvo. Se strinjate?

Toplek: Ne vem, če so za to potrebni strokovnjaki. Včasih smo rekli, da je prva zamera boljša kot zadnja! Človek mora biti pri svojem delu pripravljen na to, da lahko sam hote ali nehote povzroča konflikte, ali pa se brez svoje krivde velikokrat znajde v konfliktni situaciji. Naša naloga je, da takšne situacije, če že pride do njih, rešujemo sproti, ne pa odrivamo. Problemi, ki so prepuščeni sami sebi, se nikoli ne rešijo, temveč pridejo na površje še v mnogo intenzivnejši obliki.

Kakšno je vaše mnenje o prihodnosti aluminija. Se vam zdi preveč optimistična izjava Jochena Schirna, predsednika nemškega VAW, da "bo po drugem tisočletju nastopilo obdobje aluminija"?

Toplek: Če ne bi vedno optimistično gledal na aluminijasko industrijo, bi bilo pošteno, da bi nehal delati to, kar delam. Menim, da je izjava, ki jo citirate ena izmed optimističnih. Mogoče celo izraz trenutnega navdušenja tega gospoda. Kljub temu, da se poraba aluminija iz leta v leto povečuje, pa tudi napovedi so optimistične, ne smemo pozabiti, da tudi ostali "klasični" materiali ne zaostajajo. Razvoj se dogaja tudi tam. Prihajajo pa tudi novi materiali. Aluminij bo moral v prihodnje še marsikaj storiti, če hoče izboljšati svoj tržni položaj.

Iskanja Antonije Krajnc

Iskati pomeni živeti

Razvila je svoj lastni sistem iskanja smisla življenja po poteh zavedanja daljnjih nevidnih energij

Iskala sem nekoga, ki bi bil pripravljen na pogovor. Ne o delu in službi, ampak o sebi. Najrajši bi žensko, glede na to, da jim je bilo v mesecu marcu namenjene nekaj več pozornosti.

Izbrala sem **Antonijo Krajnc**. Povedala, kaj želim in brez oklevanja je sprejela. "Bodi moja gostja, vodim delavnico..."

Krasno, prav v tej vlogi sem jo hotela spoznati, zato z veseljem sprejemem povabilo. Delavnica, srečanje, predavanje, ali še kako drugače bi lahko imenovali, se godi v nekem večjem kraju, kar daleč od tod. Pridem dovolj zgodaj, da lahko opazujem ljudi, ki prihajajo. Največ je srednje zrelih let, nekaj zelo mladih, pa tudi tistih s sedmimi križi ne manjka. Prevladujejo ženske. Poznajo se med seboj, se pomenjujejo in spuščajo po stopnicah navzdol. Sledim jim v ne preveliko dvorano, ki se ob napovedanem času napolni skoraj do zadnjega sedeža.

Antonija Krajnc se predstavi in napove temo: "Zanima me življenje v vseh otenkih. Najbolj seveda človek v vseh okoliščinah, medsebojne relacije v službi in doma. Glede kvalitete življenja omenjam barve kot pomemben dejavnik pri opremljenosti prostorov. Zanima me področje radiestezije. Odkrivam, na kakšen način si lahko doma in drugod pomagamo s tem, kar nam ponuja narava. V sebi in naravi imamo praktično vse."

Ne more biti dolgčas, ko spreminjaš sebe

Vse to pa je nemogoče povedati v enem samem večeru, zato bo delavnica o načinu kvalitetnega življenja v štirih nadaljevanjih. S svojim značilnim "Vred?" povpraša za naše strinjanje in nam za lažje sodelovanje predlaga sprostitveno vajo. Ker to ne gre, če drug drugemu gledamo v hrbet, nas povabi v krog, ki je, seveda zaradi sedežev v dvorani, bolj oglat. Primemo se za roke, smo drevesa, razširimo veje - roke, veter rahlo pozibava našo krošnjo, ko zapiha močnejše nas ne preseneti, z levo nogo stopimo naprej, vendar ostanemo prizemljeni... Spomnim se otroštva, tako smo se igrali na šolskem dvorišču.

Sedemo in predavanje se začne. S pomočjo znanja iz radiestezije, bioenergije, numerologije in zeliščarstva nas popelje v svet nevidnih energetskih vplivanj. Predava, pripoveduje, jaz pa počasi sestavljam podobo o njej.

Podoba o njej

Čudovito otroštvo v sozvočju z naravo. Ne bogato v materialnem smislu, ampak duhovnem. Preprostost in babica kot dobra vila.

Kamen in voda, izvir - studenec, bogastvo, ki ga ni imel vsak, morje in modro nebo... Dota, iz katere črpa in ji daje moči še zdaj, ko je daleč stran.

Mladostna iskanja daleč od domačega ognjišča. Nemir, žalost in bolezen, ki se ji reče domotožje, jo vrne v rodno Konavle in Dubrovnik.

Potem ljubezen, ki zmore in premore vse. Dajati in jemati, popuščati in odpuščati, puščati svobodo sebi in drugim. Zmore preboleti celo domotožje.

Zaradi nje si najde drugi dom, Ptuj. Odkrije poti in stezice, ozke ulice mesta, celo kamen, rastline in drevesa so ji blizu, kot da je tukaj že bila. Ko nekoč položi šopek ognjiča na mizo dnevne sobe, se spomni: prav to podobo je videla v mladosti, ko je z zaprtimi očmi počivala na travniku.

Ustvari si družino, konča študij, napreduje v službi. Na vsem lepem, ne da bi bolelo, ji povedo diagnozo, ki ji noče verjeti. Ko se sprašuje, zakaj, odkrije v sebi nekaj novega in življenje se spremeni.

Začne se iskanje v svetu nevidnega in od takrat pomaga sebi in drugim, če želijo.

Alternativni pristop do zdravega življenja

Zaprte oči, poiščite sebe, nam svetuje. Obremenjeni z vsakodnevnimi skrbmi se dejansko oddaljujemo od sebe in živimo na način, ki ni prilagojen našemu telesu in duhu, zato zbolimo. Bodimo prijaznejši do sebe. Že kratko razmišljanje o sebi nam bo prineslo več moči, zadovoljstva in celo zdravje. Uporabimo moč misli v pozitivne namene in počutili se bomo boljše. Meditirajmo. Odmislimo skrbi, mislimo na nekaj lepega, vrnimo se v otroštvo, poiščimo si svoje zavetišče. Prvič nam verjetno ne bo uspelo, zato ne obupajmo, splača se vaditi.

"Ko obrnemo dlani navzgor in damo miselni nalog, da sprejemamo čisto kozmično energijo, ki nas zdravi, se to resnično začne dogajati."

Pomembno je, venomer poudarja, da so naše misli čiste, dobronamerne, da želimo pomagati sebi in drugim, da znano dajati in sprejemati ljubezen. Ta je v njenem življenju zapisana z velikimi črkami. Ljubiti, imeti rad ljudi, živali, rastline, stvari...

Knjiga prijaznim ljudem

Po desetih letih napiše knjigo, ki ji da naslov ISKANJA. Namenjena je vsem tistim, ki poskušajo odpreti vrata alternativnih ezoteričnih ved, pa ne vedo, kako in poudari, da je za vsako od teh ved potrebno najmanj sedem let trdega študija, da spoznamo skrivnosti.

Toda tudi prej, dokler nam še ni dano "videti skozi", je okoli nas v naravi toliko stvari, ki nam

lahko pomagajo, le najti jih je treba in jim dati zavedanje. "Verjeti moraš, da je vse ustvarjeno na istem principu. Ko najdeš določeno stvar, npr. kos lesa, ga najprej očistiš tujih energij in ga na novo programiraš. Rečeš: to bo za to."

Narava daje in tudi kaznuje

Začne naštevati stvari, ki jih vidimo vsak dan, a jim ne dajemo posebnega pomena. Kamen, les, drevesa, voda, zemlja ... Recimo lilovica, ki je čudovito naravno zdravilo, ali aluminij, ki deluje pomirjevalno, zato nekateri predmete iz aluminija polagajo na telo, ali jih dajejo pod posteljo, da lažje spi.

Omenja čudežno moč rastlin, za katere moramo vedeti, kdaj in kako jih trgamo. Ustvarjene so zato, da nam pomagajo. Zapomnim si stavek: "Pravzaprav bi jih morali prositi, če jih lahko utrgamo za zdravje in se jim potem tudi zahvaliti." Rastline in drevesa imajo dušo, pravi Antonija, zato se

lahko z njimi pogovarjamo. Seveda se moramo spustiti v meditacijo. Delujejo na čustvenem nivoju in za vse, kar se dogaja v človeku v zvezi s problematiko čustev, lahko pomagajo.

Drevesa so zelo zdravi in radodarna, od njih se lahko učimo stabilnosti. Razlaga: "Nekdo nas hoče prizadeti, mi pa ostanemo trdni. Kljub nevihtam, ki nas sicer zamajajo, stojimo, smo prizemljeni kot drevo. Z drevesom se lahko zdravimo. Izberemo si drevo, ga objamemo, zapremo oči in sprejemamo zdravilno energijo. Moč te energije se čuti v miselnem videnju barv, toploti in celo omotici. Drevesa so bila pred človekom in lahko živijo brez njega. Zaprti so v svojo notranost in to je raj, ki smo ga mi izgubili s svojim pehanjem za materialnim."

Tehnični razvoj ni prinesel človeku pričakovane sreče. Odtujenost od narave se je povečala. Narava pa svoje odtujene prebivalce vedno bolj kaznuje z neozdravljivimi boleznimi. To je povzročil človek na poti iskanja lastne sreče. Poboža svojo verižico iz lesa in pravi: "Tudi nakit ima svojo dušo in lahko deluje zdravilno. Če smo ga dobili od nekoga, ki nas ima rad, potem ima to svojo moč."

Barve so hčere svetlobe

Svoj pomen in moč imajo tudi barve. Izboljšajo kvaliteto našega življenja na vseh področjih: doma, v službi, šoli in prostem času. Z barvami lahko spodbujamo dušo in telo. "Barve so pomembne v medicini, pesništvu, umetniškem ustvarjanju, pri pripravi zdrave hrane. Vitamini so skriti v barvni hrani. Z barvami se lahko zdravimo. Barve so hčere svetlobe. Pri prehajanju svetlobe skozi kristalno prizmo nastane mavrica barv, sončni spekter. Človek je podoben kristalu, dragocen in enkraten. V srečanju s svetlobo se okrog njega in v njem ustvarijo mavrične barve od zgoraj navzdol: barva ciklame - nad glavo; vijolična - srednji del glave; modra - grlo in vrat; zelena - srce, dihala, zgornji del križa; rumena, - prebava, srednji del križa; oranžna - spolni organi, ledvice, spodnji del križa; rdeča - noge in križ."

Oblečeni smo v raznobarni energetski elektromagnetni plašč. Pomanjkanje nekaterih naštetih barv nam povzroča

zdravstvene težave, zato je pomembno, da vzljubimo barve pri prehrani (ujavamo barvno hrano), oblačenju (barvna oblačila), urejanju stanovanja, hiše in poslovnih prostorov.

Začni iskati onstran časa in v bližini sebe

Tem je veliko. Med seboj se prepletajo. Težko jih je zapisati, lepo doživeti. Ob koncu prvega srečanja nas uči, kako "oditi", se sprostiti, dobiti novo sliko na svojem miselnem ekranu. Tudi to, kako začutiti tisto nevidno telo, ki obdaja fizično telo vsakega človeka.

Skupina se razživi. Skoraj nihče več ne sedi. Nekateri z zadovoljstvom ugotavljajo, da čutijo na dlaneh toploto, drugi hlad. Glasno pripovedujejo svoja občutja. Meni ne uspe. Še vedno sem samo tukaj.

Zgrnejo se okoli Antonije. Nikomur se ne mudi. Mnogi bi radi, da ugotovi, kako je s pretokom energije, so njihove čakre prehodne. Druge zopet zanima, ali spijo na pravem mestu. Vsem skuša ustreči. Ker gibanja tokov in negativna sevanja lahko ugotovi na daljavo, ji pustijo načrt stanovanja ali hiše in do naslednjega srečanja bo pripravila odgovore.

Odidem. Preveč je zaposlena, da bi ji lahko rekla adijo. Zunaj je tema. Kazalci se bližajo 21. uri. Pomlad prihaja z dežjem in snegom.

Vera Peklar

Antonija Krajnc

**Ne boj se, zapri oči
in v temi poišči sebe.
Luč se bo prižgala,
svetloba jutra.
(A.Krajnc)**

Kako ohraniti PIHALNI ORKESTER TALUMA

Štirje oddelki glasbene šole v Kidričevem

Talum je organizator in donator glasbene šole. Pihalni orkester Talum je odstopil rabljene inštrumente učencem glasbene šole in upa na mlade moči, ki ga bodo ohranile. V orkestru je samo še pet članov, ki so zaposleni v Talumu.

Pihalni orkester je v svojih devetinštiridesetih letih šel skozi dobre in manj dobre čase Taluma in jih tako tudi doživljal. Predvsem prijetni so spomini na obdobje, za katerega vedo le najstarejši člani orkestra (zdaj že upokojeni), ko je bila godba zelo cenjena, saj so jo ljudje resnično radi poslušali. Z leti je ta ljubezen nekako splahnela, na promenadnih konertih se le malokdo ustavi in še to za kratek čas. Mladim je vseč drugačna vrst glasbe. Zato ni čudno, da je **predsednik Godbe na Pihala TALUM Franc ČERNENŠEK** na jubilejnim koncertu svojemu orkestru zaželel: da bi bili Talumu še naprej potrebni, da jih Zveza kulturnih organizacij ne bi pustila na stranskem tiru in da bi v Kidričevem ponovno zaživel oddelki glasbene šole, kjer bi se izšolali bodoči člani pihalnega orkestra.

Čeprav je velikokrat kazalo, da se bo orkester razšel, ko je zmanjkalo denarja za najnujnejše delovanje, ko je odšel strokovni vodja, ko denarja za izobraževanje podmladka že dolgo ni bilo več, se je ponovno našla rešitev v Talumu. Kot nekoč pri samoupravnih organih, zdaj pri vodstvu, ki namenja sredstva tudi tovrstnim dejavnostim.

Franc Černenšek: "Zadnje čase smo res zadovoljni. Dobili smo nove inštrumente in obleke. Pihalni orkester je draga stvar, jaz pravim, da je tudi barometer stanja v tovarni. Vsak si ga ne more privoščiti. Mi pa smo v najbolj kočljivem času naleteli na veliko razumevanje pri vodstvu in želje se nam postopno uresničujejo."

Talumu so torej še potrebni. Zveza kulturnih organizacij sicer ni več, kar je bila nekoč, torej od tam ne morejo pričakovati nobenih denarnih sredstev. Želja po oddelku glasbene šole pa se je udejanila pred kratkim. V veliko zadovoljstvo naših godbenikov in tudi njihovega dirigenta, ki ga je že skrbela prihodnost pihalnega orkestra, saj je veliko članov strejših in zaradi zdravstvenega stanja ne bodo mogli dolgo sodelovati. Brez določenih inštrumentov pa ne ge. Že zdaj jim manjka "lesa", kakor v svojem žargonu pravijo klarinetu, mi smeje razložiti gospod Černenšek. Na eno trobento naj "bi bili" trije klarineti, da bi bilo enakovredno glasbeno razmerje. Rogov pa v orkestru sploh nimajo.

Da bi pridobili mlade, so na osnovni šoli v Kidričevem priredili koncert in naleteli na velik odmev. Kar verjeti niso mogli, da je bilo čez petdeset navdušencev, ki so se prijavili na avdicijo.

Komisija, ki so jo sestavljali glasbeni pedagogi, med njimi tudi profesor **Štefan GARKOV**, dirigent našega pihalnega orkestra, je opravila selekcijo. "Želje so bile eno", pravi **Štefan Garkov**, "muzikalne dispozicije pa drugo, zato smo morali nekatere odkloniti. Presenetil me je odziv, še bolj pa to, da skoraj polovica otrok, ki imajo posluš, ni znala zapeti niti ene pesmi, da smo morali za preizkus izbrati druge metode. Po preizkusu posluš smo se skupaj odločili, kakšen instrument bo kdo igral. Največ zanimanja je bilo za flavto, verjetno tudi zato, ker na tej šoli uči flavtistka Suzana Menoni, ki velikokrat nastopa. Seveda je ta inštrument najbolj navdušil deklice - kar 20 se jih je prijavilo, po selekciji pa jih šolo obiskuje šest. Bil sem presenečen, da je bilo dovolj zanimanja tudi za trobila."

Na šoli so oblikovali štiri oddelke: za flavto, klarinet in saksofon, za tolkala in za trobila.

Štefan Garkov: "Nočem reči preveč obetavnih besed, to so začetki. Z učenjem inštrumenta je tako kot otrokom, preden shodi. Da začne prve, samostojne korake, traja leto in več. Nekateri odnehajo, ker mislijo, da je to enostavno. Pa ni, delati je potrebno neprekinjeno, vaditi vsak dan. Potrebna je vztrajnost. Prepričan sem, da je na vsaki šoli kar nekaj muzikalnih otrok, vendar nimajo možnosti, da bi se uveljavili. Tem otrokom tukaj smo jo dali in upam, da bomo imeli čez dve leti že prvi nastop."

Profesor Štefan Garkov in njegova učenka Mateja Zemljarič

Predstavljamo vam del govora ob podelitvi Nobelove nagrade za književnost

Ne vem

Dve besedi, ki ju tako neradi izrečemo. Zakaj? Ker smo potem manj vredni, slabši, v zaostanku? Pa bi nas pogosto popeljali naprej.

"Večina ljudi na tem svetu dela, da si pridobijo sredstva za preživljanje, delajo, ker morajo. Dela si ne izberejo sami, iz lastne strasti, življenske okoliščine izbirajo za njih.

Delo, ki ga ne maraš, delo, ki te dolgočasi, ki je cenjeno samo zato, ker celo v tej obliki ni dosegljivo vsem, je ena izmed najhujših človeških nesreč. In nič ne kaže, da bodo prihodnja stoletja glede tega prinesla kakšno spremembo na boljše.

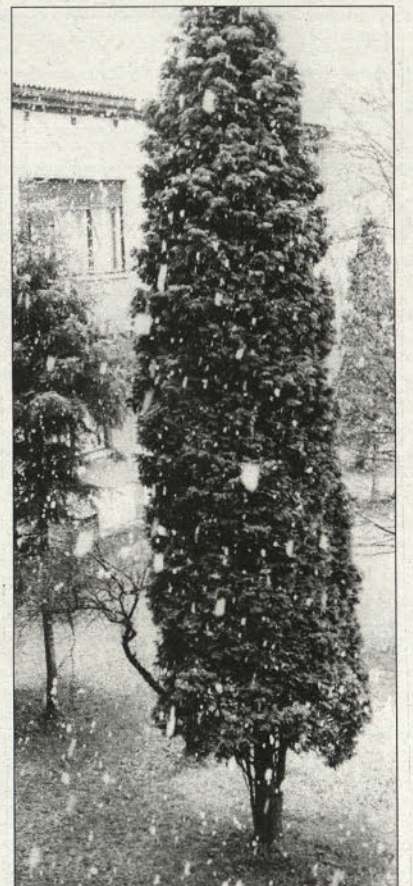
Torej lahko rečem, da pesnikom resda odrekam izključno pravico do navdiha, vseeno pa jih štejem med izvoljence usode.

Na tem mestu se poslušalcem lahko porodi dvom. Različni krvniki, diktatorji, fanatiki, demagogi, ki se borijo za oblast s pomočjo nekaj karseda glasnih, kričavih parol, imajo ravno tako radi svoje delo in ga ravno tako opravljajo z gorečo domislečnostjo. Res je, toda oni "vedo". Vedo, to kar vedo, pa jim zadostuje enkrat za vselej. Nič več novega jih ne zanima, ker bi lahko oslabilo moč njihovih argumentov. Vsako znanje

pa, ki ne poraja novih vprašanj, hitro postane mrtvo, izgubi toploto, ki je potrebna za življenje. V najbolj skrajnih primerih, ki so nam dobro znani iz stare in sodobne zgodovine, je lahko za družbo celo smrtno nevarno.

Zato tako visoko cenim dve majhni besedici: "ne vem". Majhni, toda zelo krilati. Ki nam življenje razširjata na območja, ki so v nas samih, in na območja v katerih lebdi naša Zemljica. Če si Isaac Newton ne bi rekel: "Ne vem", bi lahko jabolka v vrtu padala pred njegovimi očmi ko toča, on pa bi se v najboljšem primeru sklonil ponje in jih z apetitom pojedel. Če si moja rojakinja Marija Skłodovska-Curie ne bi rekla "Ne vem", bi verjetno ostala učiteljica kemije v penzionatu za deklice iz dobrih družin in pri tem - sicer častivrednem - delu bi ji preteklo življenje. Toda ona si je rekla: "Ne vem", in ravno ti besedi sta jo pripeljali, in to dvakrat, v Stockholm, kjer večnim iskalcem, podeljujejo Nobelovo nagrado."

Wisława Szymborska
(RAZGLEDI 1996)

Letošnji april

Ko nam zmanjka besed, se po navadi začnemo pogovarjati o vremenu. Muhasto aprilsko vreme je kot nalašč za to.

Teniški center Kidričevo

Začenja se nova teniška sezona

Štiri igrišča dopolnjuje prijetna terasa, ki jo bodo letos tudi pokrili.

Tenis je športno rekreativna igra, ki se je razvil v 17. stoletju. Igrali so ga v grajskih dvoranah ali na dvorišču. Najprej so ga igrali le dvorjani, v kasnejšem obdobju tudi ostali.

Danes je tenis zelo razširjen šport s katerim se lahko ukvarjamo tudi v zrelih letih. S teniško igro, ki jo igramo na svežem zraku, razgibamo telo, si nabiramo novih moči in krepimo zdravje.

Tudi v Kidričevem igrajo tenis, in to od leta 1954, ko so zgradili prvi dve teniški igrišči v povojnem času v Sloveniji, pravi **Marko MIHELIC**, vodja Teniškega centra Kidričevo.

Teniški center ima štiri teniška igrišča, ste-no za vadbo udarcev, garderobe s tuši in teraso, na kateri lahko posedite in spijete kakšno pijačo.

V okviru teniškega centra deluje tudi rekreativno tekmovalna ekipa, ki nastopa v teniški ligi Poetovio. V preteklem letu je med dvanajstimi ekipami zasedla deveto mesto.

V teniškem centru je teniška šola, v kateri se začetniki lahko naučijo vseh začetnih udarcev. Več informacij o tenisu v Kidričevem dobite na telefonski številki 796 573.

TENIŠKA SEKCIJA TALUM

Organizacijski odbor upa, da bo letošnja sezona v Kidričevem še prijetnejša in uspešnejša od lanske. Liga Poetovio 97 že sestavljena. Pogrešajo nežnejši spol. Dame, kje ste?

Glede na to, da je sezona pred vrati, smo povprašali organizacijski odbor sekcije, kaj načrtujejo letos. Ivan MAZERA je takole predstavil program aktivnosti.

Želja organizacijskega odbora, ki ga sestavljamo Rudi Bogdan Milan Fajt in Ivan Mazera je, da pripravimo prijetna srečanja tenisačev v obliki teniških turnirjev, tako kot smo jih pripravili in uspešno izvedli v letu 1996. V programu načrtujemo:

1. spomladanski turnir tenisačev (posamezno)
2. jesenski tradicionalni turnir tenisačev (dvojice)
3. Liga Poetovio 97

In kako je bilo?

Izvedli smo dva turnirja na katerih je skupaj sodelovalo 60 delavcev družbe TALUM in podjetij, ki so nastala iz nekdanje TGA.

Zmagovalec turnirja posameznikov je bil Albert Korošec, zmagovalca jesenskega tradicionalnega turnirja dvojic pa Janko Bedrač in Ivan Mazera. Vsi udeleženci turniraj so bili deležni majhne pozornosti v obliki nagrad in pogostive.

Organizacijski odbor si želi v ta srečanja vključiti tudi nežnejši spol, zato naj jim ta zapis služi kot vabilo za sodelovanje. VABLJENE! Pokličite enega od članov organizacijskega odbora.

Kdo sodeluje v ligi Poetovio 97?

V omenjeni ligi, ki je namenjena rekreativcem nad 25 let starosti sodeluje 12 ekip in sicer:

TALUM Kidričevo
Ekipa RUDIJA VRABLA
TK Ptuj - Levi breg
TK Ptuj - Desni breg
TK Kidričevo
SRC PIČO
TERCIA TISK
TC GOYA
TK ŠTRAF
TC LUKA
TD DUPLEK
TK PODVINCI

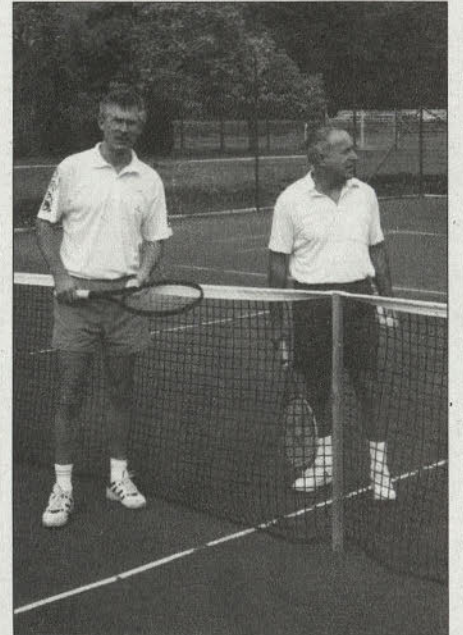
V lanske sezoni LIGE so bile ekipe razdeljene v dve skupini in se je igral dvo-krožni sistem. Za letošnjo sezono smo se dogovorili za enokrožni sistem, kar pomeni, da igra vsak z vsakim. Na koncu lige se igra masters in sicer: 1. in 2. ekipa med seboj, 3. in 4., 5. in 6. ekipa in tako dalje.

Tekmovanja v ligi se pričnejo 12. maja in trajajo vse do jeseni.

Ekipo TALUMA zastopajo naslednji ljubitelji tenisa:

Ivan Mazera, Albert Korošec, Rudo Bogdan, Viktor Markovič, Janko Bedrač, Miran Lipovac, Ivo Krnjič, Franc Horvat, Milan Fajt in Edgar Duh.

"Vse ljubitelje tenisa vljudno vabimo k sodelovanju," je končal pogovor Ivan Mazera.

Brane Kožuh in Ivo Ercegovic

Turnir v košarki

Zmaga ekipe Taluma

Po aktivnem štiriletnem delovanju košarkaške sekcije Taluma smo uresničili zasnovano idejo - organizirati turnir v košarki, ki naj bi postal tradicionalen.

Tekma je bila v četrtek, dne 13. marca 1997 v prostorih telovadnice OŠ v Kidričevem. Turnirja so se udeležile 3 ekipe in sicer: AZ GUMARNA PTUJ, ŠD KIDRIČEVO in TALUM. Igrali smo po sistemu "vsak z vsakim", tekma je trajala 2 x 15 minut. Prvo tekmo sta odigrali ekipi Taluma in ŠD Kidričevo, drugo ŠD Kidričevo in AZ Gumarna in tretjo tekmo Talum proti AZ Gumarna. Rezultati so bili naslednji:

1. tekma Talum : ŠD Kidričevo 55:44 (35:23)

Talum : Kolarič, Soršak 6, Lubej 4, Rozman 13, Šibila 6, Kokol, Bedrač 14, Smolinger, Hojak 10, Kovačič G. 2, Bogdan.

ŠD Kidričevo: Maher 15, Kovačič D. 6, Matijević 4, Sevšek R. 2, Vuk 2, Sajič 4, Loboda 6, Sevšek I. 5.

2. tekma ŠD Kidričevo : AZ Gumarna 38:47 (19:26)

ŠD Kidričevo : Maher 18, Kovačič D. 2, Matijević, Sevšek R., Vuk 6, Sajič 7, Loboda 3, Sevšek I. 2.

AZ Gumarna : Mar 5, Peklar, Žnidarič, Arnuš 4, Osterc 8, Golob 5, Sok 8, Hojnik E. 13, Hojnik R. 4.

3. tekma Talum : AZ Gumarna 50:33 (22:13)

Talum: Kolarič 4, Soršak, Lubej 3, Rozman 11, Šibila 6, Kokol, Bedrač 13, Smolinger, Hojak 7, Kovačič G. 6, Bogdan.

AZ Gumarna : Mar 3, Peklar, Žnidarič, Arnuš 5, Osterc 6, Golob 5, Sok, Hojnik E. 7, Hojnik R. 7.

Lestvica turnirja:

1. TALUM	2	2	0	105 : 77	+30
2. AZ GUMARNA 2	1	1	1	80 : 88	- 8
3. ŠD KIDRIČEVO	2	0	2	82 : 102	- 20

Zmagovalna ekipa Taluma

Na turnirju je zmagala ekipa Taluma, ki je bila neporažena v obeh tekmah, drugo mesto je zasedla ekipa AZ Gumarna Ptuj z doseženo eno zmago in enim porazom, tretje mesto pa je pripadlo ekipi ŠD iz Kidričevega z dvema porazoma.

Vsaka ekipa je prejela za udeležbo pokal, katere je predal predsednik sindikata Taluma g. Potočnik Ivan.

Najboljši strelca turnirja je bil Maher Zdenko iz ekipe ŠD Kidričevo z doseženimi 33. točkami, najboljša strelca ekip Taluma in AZ Gumarne pa sta bila Bedrač Janko s 27. točkami in Hojnik Edi z 20. točkami.

Svoj delež sta prispevala tudi sodnika Podvršek Anton iz Kidričevega in Skalič Vladimir iz Ptuja, ki sta svoje delo opravila odlično.

Za izvedbo turnirja se v imenu sekcije za košarko zahvaljujem vsem sponzorjem, ki so s svojimi prispevki omogočili izvedbo turnirja.

Sponzorji so bili : Talum, Skei Talum -a, Silkem, Vital, Vargas - al, Lego - a, Storal, Alin, Revital, Intra Exip in MFC.

Vsem skupaj še enkrat hvala za mislijo - vidimo se prihodnje leto.

Življenje in tehnika, december 1996

Uporabnost aluminija v avtomobilih

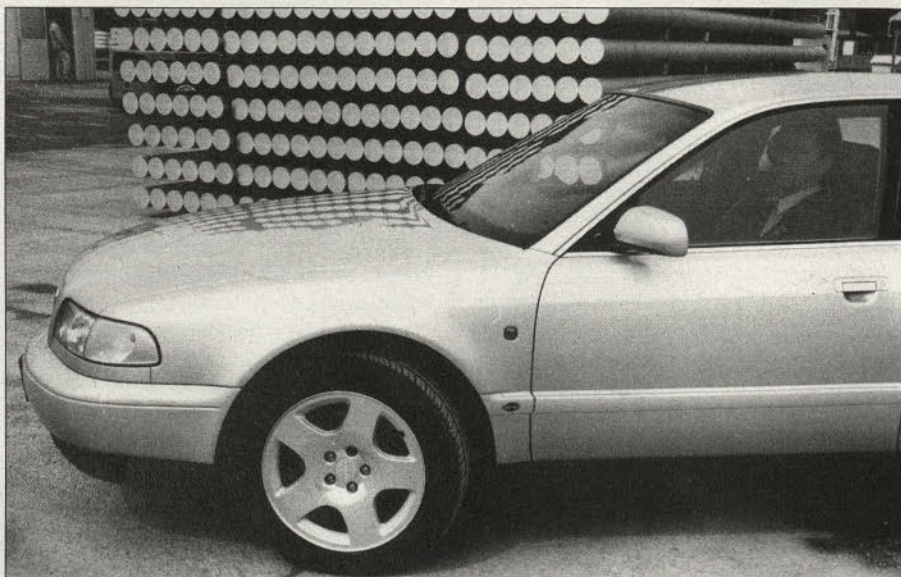
Kupci od proizvajalcev pričakujemo vse udobnejše, varčnejše avtomobile, vendar moramo ob tem vedeti, da se s povečanjem varnosti in udobnosti poveča tudi teža avtomobila, ki pa ima velik vpliv na varčnost oziroma porabo goriva ter s tem povezano izločanje strupenih izpušnih plinov.

Prav zaradi tega se proizvajalci zelo trudijo za zmanjšanje teže avtomobilov, ki tako postajajo bolj konkurenčni in varčnejši z gorivom. Veliko možnosti za prihranek na teži se kaže že pri sami karoseriji avtomobila, kjer preizkušajo več možnih sodobnih konstrukcijskih tehnik in gradiv, npr. karoserije iz tankostenskih jeklenih elementov, kompozitov, **aluminija** v različnih oblikah:

V zadnjem času gre razvoj v smeri gradnje samostojnih karoserij iz aluminijeve pločevine, pri katerih so posamezni deli narejeni v obliki tankostenskih elementov (lupin). Takšni deli niso le lahki, pač pa velikoserijski proizvodnji tudi tehnološko, ekonomsko in celo ekološko zelo sprejemljivi. Industrija aluminija ima v prihodnosti v avtomobilski industriji zagotovo še veliko rezerve in možnosti. Pomembno je, da aluminij ni primeren samo kot gradivo, pač pa ima tudi veliko drugih prednosti, ki jih morajo načrtovalci oz. konstruktorji izbrati s primernim oblikovanjem in dimenzioniranjem. Tako je aluminij še zlasti primeren za tiste dele (npr. varnostni elementi), pri katerih pridejo do izraza npr. njegova vlečnost, odpornost proti koroziji, preoblikovalnost, majhna teža itd.

Če upoštevamo, da se je aluminij kot zanesljivo gradivo izkazal v letalski industriji, potem lahko sklepamo, da je uporaben tudi za izdelavo velikega števila delov za avtomobile. Doslej so ga uporabljali za izdelavo batov, aluminijastih platišč ter motornega bloka in glave, razvoj novih tehnologij pa omogoča uporabo aluminija tudi že za izdelavo karoserij in podvozij (npr. audi, BMW).

Aluminij je sorazmerno mlada kovina, ki se prav v zadnjem času vse bolj uveljavlja. Ta hip se največ raziskav nanaša na uporabo aluminijaste pločevine kot gradiva za izdelavo karoserij. Uporabnost aluminijastih delov temelji na prihranku pri teži in s tem prihranjeni energiji za pogon avtomobila oziroma gorivu. Z vložkom 100 kg uporabljenega aluminija na vozilo prihranimo približno 200 kg jekla. To je

Audi A 8 je izdelan iz aluminija

100 kg prihranka pri čisti teži, kar spet pomeni prihranek pri gorivu v povprečju od 0,3 do 1 liter na prevoženih 100 km. **Če seštejemo vse stroške, ki so vezani na del iz aluminija - vključno s predelavo oz. reciklažo - je prihranek večji od cene pridelave primarnega aluminija iz boksita.**

Upoštevati moramo tudi to, da 2/3 energije v svetovni proizvodnji aluminija pridobimo s pomočjo vodne energije, ki ekološko ni tako sporna. Odsluženi del iz aluminija je mogoče predelati z zelo majhnim vložkom, ki znaša le 5% energije, potrebne za pridobivanje primarnega aluminija. Tudi to je precej manj kot pri predelavi jekla. Prihodnost aluminija v avtomobilski industriji torej temelji na razmerju med uporabnostjo in stroški. Primernosti uporabe zaradi manjše teže in z njo povezanih prihrankov se vse bolj pridružujejo tudi ekološka osveščenost in zakonske zahteve.

ALUMINIJ KOT GRADIVO ZA KAROSERIJE

Poleg nekaterih serijskih (npr. audi) je bilo izdelanih tudi že veliko študijskih vozil z

različnimi izvedbami karoserije iz aluminija, na katerih proizvajalci preizkušajo izdelovalne in ekonomske možnosti za uporabo aluminija v serijski proizvodnji. Obenem ugotavljajo tudi vozne in varnostne lastnosti tako izdelanih avtomobilov. Glavni namen teh preizkusov je ugotoviti možnosti za zamenjavo jeklene pločevine z aluminijasto.

Uporabnost aluminija se kaže zlasti v gradnji že omenjenih pločevinastih tankostenskih elementov, lupin. Pod tem si predstavljamo v velikoserijski proizvodnji preizkušano tehniko izdelave jeklenih konstrukcij, vendar ob uporabi aluminija. Za katero obliko in način izdelave karoserije se bo posamezni proizvajalec odločil, je odvisno od več dejavnikov, npr. raziskave trga, načrtovanega števila izdelanih kosov, še sprejemljive končne cene vozila, razpoložljivih možnosti itd. Pri vseh znanih konstrukcijskih prijemih še vedno obstaja možnost za zmanjšanje teže. Uporaba tankostenskih elementov omogoča do 50 odstotno znižanje teže, ki močno vpliva na porabo gradiva in izločanje strupenih izpušnih plinov. Ob manjši teži takšna konstrukcija ponuja možnost manjšega materialnega vložka,

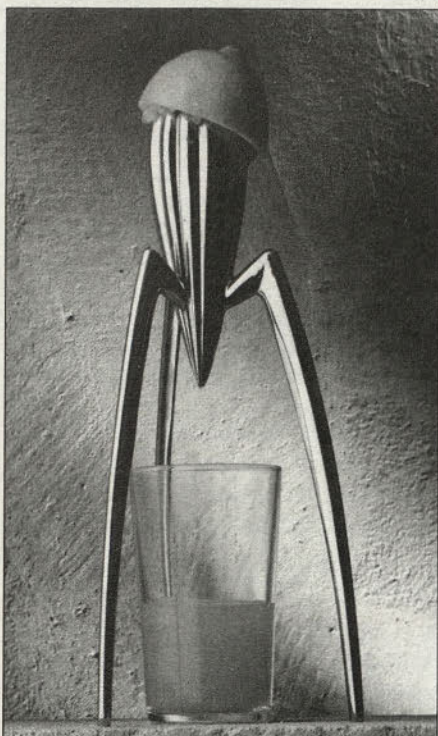
pri velikih serijah pa postane visoka cena orodij za predelavo pločevine sprejemljivejša.

Same mehanske lastnosti legirane jeklene pločevine so v primerjavi z aluminijevo pločevino boljše. Če pa primerjamo le pomembne lastnosti posameznih delov, ki so pri karoserijah bistvenega pomena, ima aluminij pri enaki trdnosti izdelanih izdelkov znatno prednost, saj omogoča 40 - 70% prihranka pri teži ob enaki trdnosti in nosilnosti.

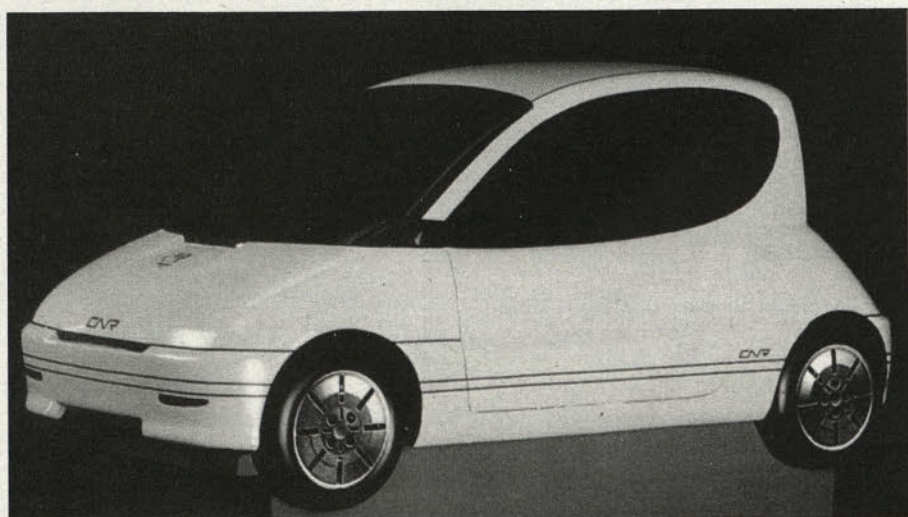
Različni uporabniki teh metod se s temi preizkusi ukvarjajo že več kot desetletje, obenem pa preučujejo tudi različne tehnike spajanja, trajno vzdržljivost in predelavo tako sestavljenih delov. V sodelovanju z avtomobilsko industrijo so bila že izdelana prototipna vozila, sestavljena na podlagi aluminijastih tankostenskih lupin, ki v celoti ustrezajo postavljenim zahtevam in jih veliko celo presega.

NEKATERE DRUGE MOŽNOSTI UPORABE ALUMINIJA

Razne bočne ojačitve in druge ojačitve v vratih so danes še večinoma iz jeklenih cevi ali oblikovane jeklene pločevine, čeprav je mogoče z ustreznim oblikovanjem in dimenzioniranjem ob uporabi aluminija doseči enak odpornostni moment. S tem bi seveda prihranili pri teži. Hkrati bi ojačitev lahko sprejela več rušilne energije, saj se ojačitev iz aluminija zaradi njegove boljše vlečnosti ne bi tako hitro porušila. Drugi možni primer je uporaba aluminija za izdelavo takšnih vozil za sedeže, ki bi se v primeru nesreče deformirala tako, da sedež ne bi mogel izpasti iz njih. Vse bolj se uveljavljajo aluminijasta platišča, ki so lahko lita in kovana. V BMW-ejeva vozila serije 5, ki imajo tudi aluminijasto podvozje, ki jih vgrajujejo že serijsko, dva modela BMW pa imata celo aluminijast pokrov motorja. Nenazadnje najdemo v notranjosti avtomobilov vse več okrasnih elementov iz aluminija.

Eden izmed vrhunskih izdelkov s področja industrijskega oblikovanja je prav gotovo aluminijski ožemalnik za limone. Oblikoval ga je ekstravagantni oblikovalec Philippe Starck, eden vodilnih oblikovalcev tega časa.

Prototip avtomobila, ki ga poganja elektrika in je prav tako v veliki meri izdelan iz aluminija. Zaradi tega so snovalci zmanjšali njegovo težo za 35 odstotkov. Izdelali so ga oblikovalci Fiata.

Evropsko povprečje proizvodnih stroškov v letu 1996 je bilo 1.198 \$/tAl. Po ugotovitvah g. Birda (znani analitik, ki smo ga v Aluminiju že srečali) je Evropa prejšnje leto v primerjav z letom 1995, **zmanjšala stroške proizvodnje za 7,2%**. Firme, ki so že sedaj na zgornji meji stroškov proizvodnje bodo imele velike težave, ko se začenejo dvigati cene surovin. Na osnovi teh analiz bodo do leta 1998 družbe s skupno proizvodnjo 2 mio ton aluminija poslovale z izgubo. Reši jih lahko samo veliki skok cen aluminija. Proizvajalke naslednjih 2,1 mio ton bodo komaj preživele, brez možnosti za razvoj.

Torej, gre za 4,1 mio ton, ali 17% skupne svetovne proizvodnje, ki je na robu prepada. Nas najbolj zanima, kako se bo rešil TALUM? **Aktivnosti na področju zmanjševanja stroškov se letos intenzivno izvajajo. Predlog dolgoročne rešitve cene električne energije je za slovensko vlado pripravljen.** Nakazana je tudi možnost združevanja s Hydro Aluminijem iz Norveške!

INESPAL, združenej aluminijske industrije Španije se preko njihovega ministra za industrijo dogovarja s kanadsko družbo ALCOA o prodaji celotne verige - elektroliza, livarna predelava. **Pogovori so se zavlekli zaradi cene električne energije.** Zato je minister s posebnim odlokom določil ugodnosti pri ceni energije, ki bodo za velike odjemalce veljale do leta 2001. Podobni pogovori potekajo med Slovenijo in Norveško okrog TALUMA. Razlika je v tem, da Španija proizvaja 355.000 ton in da je cena energije že sedaj bila manjša od naše. **Kakšna je razlika pri odnosu naše in**

125 mio\$. Po dostopnih podatkih iz ameriških virov ja Alcoa končala leto 1996 z dobičkom 515 mio \$, Alcan tudi z dobičkom 410 mio \$. Gre za velike firme, ki niso neprimerljive z nami toda dejstvo, **da so vsi delali z dobičkom, ki je sicer manjši kot leta 1995, je zelo pomenljivo.** Na osnovi doseženih proizvodnih parametrov, ki so boljši kot pri zgoraj omenjenih firmah, bi g. Danilo Toplek tudi lahko s ponosom izjavil **"Bilo je dobro leto za aluminij"**, toda namesto tega mora doma in v tujini dokazovati nelogičnost izgube, ki se iz leta v leto ponavlja.

Naš poslovni partner Norsk Hydro letos proslavlja 50 obletnico sodelovanja s severno Ameriko pod sloganom "Rastemo skupaj". To nedvomno drži, rastejo kar hitro in to ne samo z Ameriko, ampak z mnogimi širom po svetu. Ob zadnjem obisku nam je njihov predstavnik g. Kato Stollen zaupal najnovejši slogan: "Postati največji na svetu". Kato pravi, da so že dosegli visoki nivo kvalitete dela in

ki ja skupaj z ameriško firmo Venco investirala v zagon 30 mio\$. V Mostarju pripravljajo tudi zagon dela elektrolize, toda zaradi nezanesljive dobave električne energije kot posledice vojne, ki v glavah nekaterih še vedno traja, bo negotovost začetka obratovanja še dolgo prisotna. Že dejstvo, da je otvoritev proizvodnje anod opravi nek "tuj" predsednik vnaša dodatno zmedo v te občutljive kraje. Škoda za aluminij, ki s temi dogodki nima nič skupnega. Ali pa le ima?

A. Born iz Alumaxa je pred kratkim izjavil: **"Svet na različne načine postaja manjši.** Nekoč je bilo dovolj, da ameriški delavec razloži svoje stališče svojemu kongresniku. Danes mora potovati v Španijo, da predstavi svoje mnenje vladnim predstavnikom Transatlantskega biznisa. Takšna dinamika dela postaja ekstremno kompleksna in paradoksalna, **toda postavlja aluminij na višji globalni nivo.**" Nam zaenkrat usodo določajo v Ljubljani, kjer se zapirajo pred svetovnimi problemi aluminija. Vprašanje je, kako vstopiti v svet, ki se nujno globalizira in potiska na periferijo vse preveč pametne in trdoglave, ki se nočejo primerjati z drugimi!

K.H. Kirgin v svoji analizi oskrbe livarniških programov opozarja, **da bo v letih 1998 in 1999 aluminija primanjkovalo.** Po njegovem se bo razmerje ponudbe in povpraševanja obračalo s faktorjem 0,88. Ne pove, kako bo to vplivalo na ceno aluminija!

Raziskovalci pri Metal Bulletinu predvidevajo, da letošnja povprečna cena aluminija bo okrog 1.710 USD. Ugodna napoved in vse kaže, da se bo uresničila! **Najstarejša, še delujoča elektroliza na svetu je VOLKOV v Rusiji.** Obratuje od leta 1932 in trenutno proizvaja 20.000 ton.

V zvezi z energijo je potrebno poudariti, da je po dokončno usklajenem predlogu energetske bilance Slovenije za leto 1997, **električna energija za TALUM v celoti zagotovljena.**

Po razpadu JUGEL-a leta 1991 je Slovenija po večletnem prilagajanju ELESA zahodnoevropskim standardom s 1. 1. 1997 **postala enakopraven član zahodnoevropskega združenja UCPTE.**

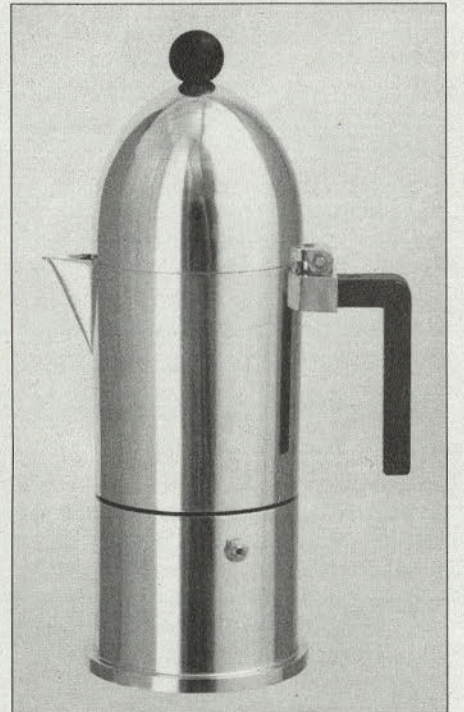
Američani bodo morali modernizirati svojih 22 zastarelih elektroliz, ker jih obvezuje zakon o kontroli emisije in zaščiti okolja, ki so ga sprejeli 1994 leta. Tako bodo v elektrolizo Massena blizu New Yorka vložili skoraj 200 mio\$ za predelavo iz Soderberga na predpečene anode s sistemom za čiščenje plinov. **Projekt morajo končati do 1999 leta, skoraj 12 let zamujajo za TALUMOM.**

V Evropi reciklirajo 35% aluminjskih pločevink, do leta 2000 bi jih morali vsaj 50%. Japonci že zdaj reciklirajo 70%. V Sloveniji so se šele začeli prepri okrog prepotrebne zažigalnice odpadkov. Aluminij zaradi naše majhnosti lahko še počaka!

Italijanski dizajnerski studio Artista Visitatore vedno več svojih idej posveča uporabi aluminija. Med njih sodijo zidne ure, pepelniki, lestenci, različni kuhinjski servisi, stoli, telefoni, stojala za časopise, police, ključavnice itd. Uporabnost aluminija za vsakdanje namene se hitro razširja, zato je pri nakupu različnih predmetov koristno vprašati, če so iz aluminija!

Še eno pridobitev za aluminij pričakuje Reynolds, ker je vključen v konstruiranje super luksuznega avtomobila GM CADILAC SEVILLE in Fordovega LINCOLNA. Pri General Motorsu so lani začeli proizvajati električni avtomobil - EV 1. To vozilo predstavlja mejnik v moderni avtomobilski industriji Amerike, ne samo zato ker ga poganja elektrika, ampak predvsem zato, **ker je celotna konstrukcija iz aluminija.**

Vemo, koliko truda in časa je bilo vložnega v pridobivanje Certifikata kakovosti za TALUM. Sedaj pričakujemo postopne pozitivne učinke, zato bolj preseneča izjava Clausa Moellerja, guruja evropske kakovosti: "Danski podjetniki so najbolj srečni, če njihov konkurent dobi Certifikat ISO. **To je tako, kot bi vzeli uspavalno tableto.**" Najbrž gre za pretiravanje, toda previdnost nikoli ni odveč, ne pozabimo, da je **"Rim pogubila zmaga nad Sirijo"**.

Marec je čas, ko se obravnavajo letna poslovna poročila. Ni dvoma, da se tudi zaposleni v TALUMU vedno bolj zanimajo za rezultate poslovanja. Podatke o tem bi jim morali posredovati, **kot da so že sedaj delničarji.** Američani so tudi pri tem izjema, svoja poslovna poročila opremljajo, kot prestižno publikacijo in jih pošiljajo okrog. Raziskave so pokazale, da 52% družb pošilja poročila šolam z namenom pridobivanja novih delavcev, ali za raziskave.

Pri testiranju v neki italijanski družbi so vodilni managerji dobili nalogo, da eni drugim skušajo odpreti stisnjene pesti. Večina je rabila več kot 30 sekund, drugi pa sploh niso uspeli odpreti pesti. Eni torej niso dovolili, da jih drugi "premagajo", **namesto sodelovanja je prevladovala zaprtost vase.**

Če bi to preizkušali v TALUMU, bi mnogi končali z mavcem!

V anketi med slovenskimi managerji, se je večina, ob vprašanju o vrednotah, odločila za **-poštenost.** V podobni anketi pred leti med italijanskimi managerji so prevladovala vrednote, red in disciplina, torej vojaške lasnosti. Bolj verjamem Italijanom, ker je beseda "poštenost" v zadnjem času preveč izrabljena. Najbolj so

španske vlade do aluminija se bo kmalu pokazalo!

Spomnimo se, kako je prejšnji predsednik Hydra g. Dag Flaa leto 1995 veselo zaključil: **"A good year for aluminium"**. Njegov naslednik g. Eivind Reiten pa je, ne po svoji krivdi, v letu 1996 čisti dohodek aluminjskega oddelka bistveno zmanjšal (nižje cene aluminija in nižje premije za izdelčne skupine). Hydro je kljub temu leto 1966 končal pozitivno z dobičkom okrog

izdelkov, zato je sedaj glavna usmeritev v povečanje količine. Če poznamo vztrajnost skandinavcev in podporo države, ni razloga, da jim ne bi verjeli. Čisti dohodek celotne firme je za leto 1996 znašal 960 mio USD.

Evropski informacijski viri so sporočili, da bodo letos februarja ponovno zagnali **Aluminjski Kombinat Mostar.** To se je zgodilo sredi marca, ko so začeli proizvoditi anode za venezuelsko firmo CTI,

z njo manipulirale politične stranke, ki so pred volitvami povdarjale "poštenost", pozneje, ko se je bilo treba lotiti dela, niso hotele niti sodelovati, kaj šele, da bi naredile kaj koristnega. Razprave o tem so se razvnele tudi med slovenskimi intelektualci, višek sprenevedanja je bila izjava, "da je s smrtjo Antona Trstenjaka umrl zadnj poštenu Slovenec". **Kaj pa smo ostali?**

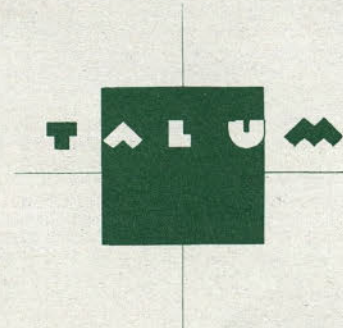
Veliko svetovnih dogodkov je povezanih s preleti ali s potovanji čez Atlantik. Tudi

aluminij se je vpisal med njih na račun japonskega pustolovca Kemichija, ki je v čolnu narejenem iz recikliranih aluminijevskih pločevink, prepotoval 1000 milj od Ecuadorja do Tokia. Potovanje je sponzorirala tovarna piva, ki uporablja aluminijevske pločevinke. **V čoln so mu naložili 120 piv, za vsak dan eno.**

Pomen noveletnih poslovnih daril je veliko večji kot si mislimo. Podjetnik želi na-

rediti vtis in s svojo domiselnostjo in ustvarjalnostjo pritegniti partnerja.

Letos je TALUM svojim partnerjem podarjal podstavek za kozarce, narejen iz aluminija in stekla, imenovan "TORO." Partnerji so se odzvali s besedo "prekrasno". Ko so zvedeli, da gre za izvorni izdelek, kot rezultat sodelovanja TALUMA in Likovne akademije, so nam priznali tudi umetniški smisel, s čemer se malokatero vodstvo danes lahko pohvali.

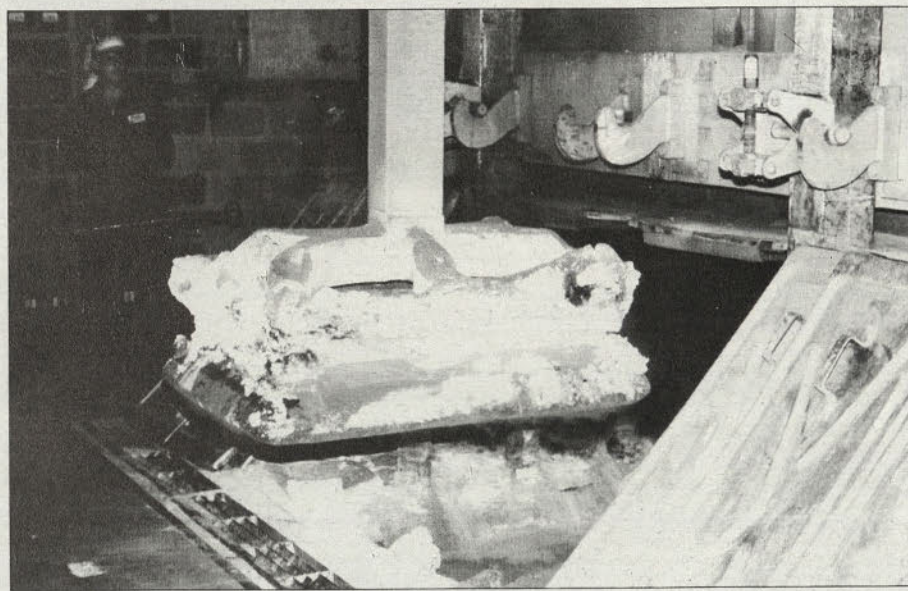

Novosti iz sindikata s k e i

Zakaj **SKEI** spreminja višino članarine ?

skei je in bo :

močan sindikat, ki te bo lahko zaščitil, kadar bodo kršene tvoje pravice; sklepal in se boril za kolektivno pogodbo, ki ti bo zagotavljala pravice na delovnem mestu; sindikat, ki bo uporabil za zaščito obstoječih pravic vsa sredstva sindikalnega boja; oblikoval sklad, iz katerega boš prejel pomoč, če jo boš potreboval; sindikat, ki ti bo zagotavljal dodatno socialno varnost, hitro in brezplačno pravno pomoč, dobro obveščenost, neprenehno strokovno in sindikalno izobraževanje, ugodnejše kredite in cenejše nakupe ...

Kot član vem, da mi **skei** veliko od tega že nudi. Ne zatiskam si oči pred prihodnostjo: spreminjajo delovno zakonodajo, čaka nas pokojninska reforma, odpovedujejo kolektivne pogodbe, naša industrija je v največji krizi. Sam sem prešibak, da bi to preprečil.

Hkrati si želim skladov, dodatnega nezgodnega zavarovanja, svojega časopisa, več strokovne pomoči ... Zavedam se, da je težava finančne narave, zato se bom pridružil večini članov **skei** v Sloveniji in prispeval svoj kamenček pri solidarnosti med delavci in pri graditvi še bolj močnega in še bolj učinkovitega **skei**.

Sestavek je bil spisan in nam posredovan pred odločanjem na Območnih odborih **skei** o povišanju članarine, kjer se je velika večina odločila za.

Sklep o povišanju članarine je sprejel Republiški odbor s predhodnim statutarnim sklepom, po katerem lahko tak sklep sprejme RO z dvotretjinsko večino.

Sklep Republiškega odbora o povišanju članarine (pri čemer ostane delitveno razmerje kot prej) ne pomeni samo več denarja na posameznih nivojih sindikalne organiziranosti za lažjo izpeljavo določenih aktivnosti pri ščitenju pravic, temveč tudi nekatere nove pridobitve članstva. Finančna komisija pri RO **skei** je že pripravila predlog o formiranju stavkovno-solidarnostnega sklada (predlog so prejeli vsi sindikalni zaupniki!), katerega bi sestavljala sredstva, ki jih za točno določene namene (opredeljene v Pravilniku o oblikovanju in uporabi sredstev SSS) formira **skei** Slovenije.

Smiselno je, da se SSS formira na vseh treh nivojih (torej pri vsaki obliki sindikalne organiziranosti, ki ima status pravne osebe).

Takšna zasnova Stavkovno-solidarnostnega sklada (SSS) bi omogočila :

- krepitev odgovornosti posameznega sindikata do oblikovanja sredstev v predpisani višini

- odgovorno odločanje za stavko in porabo sredstev iz SSS

- sofinanciranje stroškov stavke iz sredstev OO **skei** in **skei** Slovenije

- možnost spreminjanja višine % za posamezni nivo

- zmanjša se pritisk na solidarnostne pomoči na višjih ravneh organiziranosti

- višina SSS je za "outsiderje" zamegljena

Po tem predlogu bi se torej več kot polovica dodatno zbranih sredstev namensko zbirala za postopno oblikovanje Stavkovno-solidarnostnega sklada, ki bi v prihodnje pomenil novo kvaliteto v delovanju in moči **skei**.

Oblikovana sredstva SSS bi sindikalne organizacije vezale na posebnih računih pri Delavski hranilnici, saj le-ta nudi ustrezne obresti, obenem pa si sindikalna organizacija tako večja možnost kreditiranja svojih članov.

Hkrati smo zadolžili strokovno službo pri Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije, da prouči in pripravi predlog, da se iz povišane članarine članstvo dodatno nezgodno zavaruje.

Zaradi boljšega poznavanja o razdeljevanju sindikalne članarine navajam delitveno razmerje :

- od plačane članarine ostane sindikatu družbe (v našem primeru Konferenci sindikatov) 45 %, preostalih 55 % se nakaže na Območno organizacijo

- Območna organizacija od prejetega zadrži 60 %, 40 % nakaže **skei**

- **skei** od prejetega zadrži 90 %, 10 % pa nakaže ZSSS

Na vseh omenjenih nivojih sindikalne organiziranosti velja načelo solidarnosti in vzajemnosti! To načelo članstvo velikokrat spregleda, ko pravijo, da od članstva v sindikatu nič nimajo, pozabijo pa na solidarnost (ali po domače : danes pomagam jaz tebi, da boš lahko jutri ti meni).

Pri vsem povedanem ne gre pozabiti :

- članstvo ima pravice iz težko izpogajanih kolektivnih pogodb

- članstvu je zagotovljena brezplačna pravna pomoč

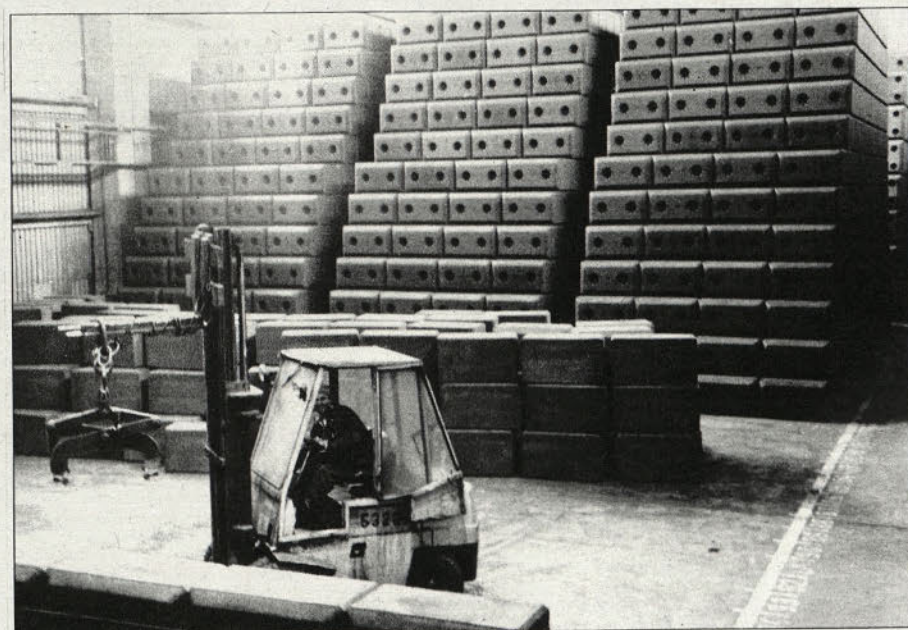
- sindikat je v pogajanjih dosegel 31 % popust pri prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju

- članstvu so nudeni ugodni krediti s pomočjo Delavske hranilnice

- nenezadnje šteje sindikalna članarina za davčno olajšavo pri dohodnini ...

SAMO MOČAN **skei LAHKO SKUPAJ Z VAMI USPE!**

Predsednik Konference:
Ivan POTOČNIK

Skladišče anodnih blokov

Težko se je bilo sprizniti z resnico, da je za vedno zaspal naš dragi mož, oče in dedek

Franc KRAJNC, upokojenec Taluma

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem in znancem ter sodelavcem za vse, s čemer so nam pomagali lajšati bolečino. Hvala za cvetje in izraze sožalja. Posebej hvala sindikatu Taluma in Dasku Hinku za odigrano Tišino.

Žalujoči: žena Zora, hčerke Marija, Darinka in Majda z družinami

Z ALUMINIJEM za aluminij

Ste opazili razliko? ALUMINIJ je drugačen. Upamo, da vas je pritegnila vsaj zunanja podoba in ste ga prelistali. Če vam je všeč tudi vsebina, smo na pravi poti.

V rubriki Beseda vodstva pričakujemo od direktorja in obeh pomočnikov najaktualnejše novice meseca in mnenja o dogodkih, tudi takrat, ko gre kaj narobe.

Delovne enote in službe imajo svoj prostor, kjer nas bodo obveščale o proizvodno strokovnih zanimivostih s svojega področja. V rubriki Novice iz drugih virov vas želimo obveščati o dogodkih doma in v svetu.

Pisali bomo o kulturi, športu in drugih dejavnostih, zato potrebujemo vašo pomoč, predloge, pobude in želje. Pokličite nas ali pišite, opozorite na dogodke, ki bi jih radi videli zapisane v ALUMINIJU. Spomnite nas na ljudi, ki so med nami in se poleg službe ukvarjajo še s kakšno zanimivo dejavnostjo. Hvaležni vam bomo za vsak namig.

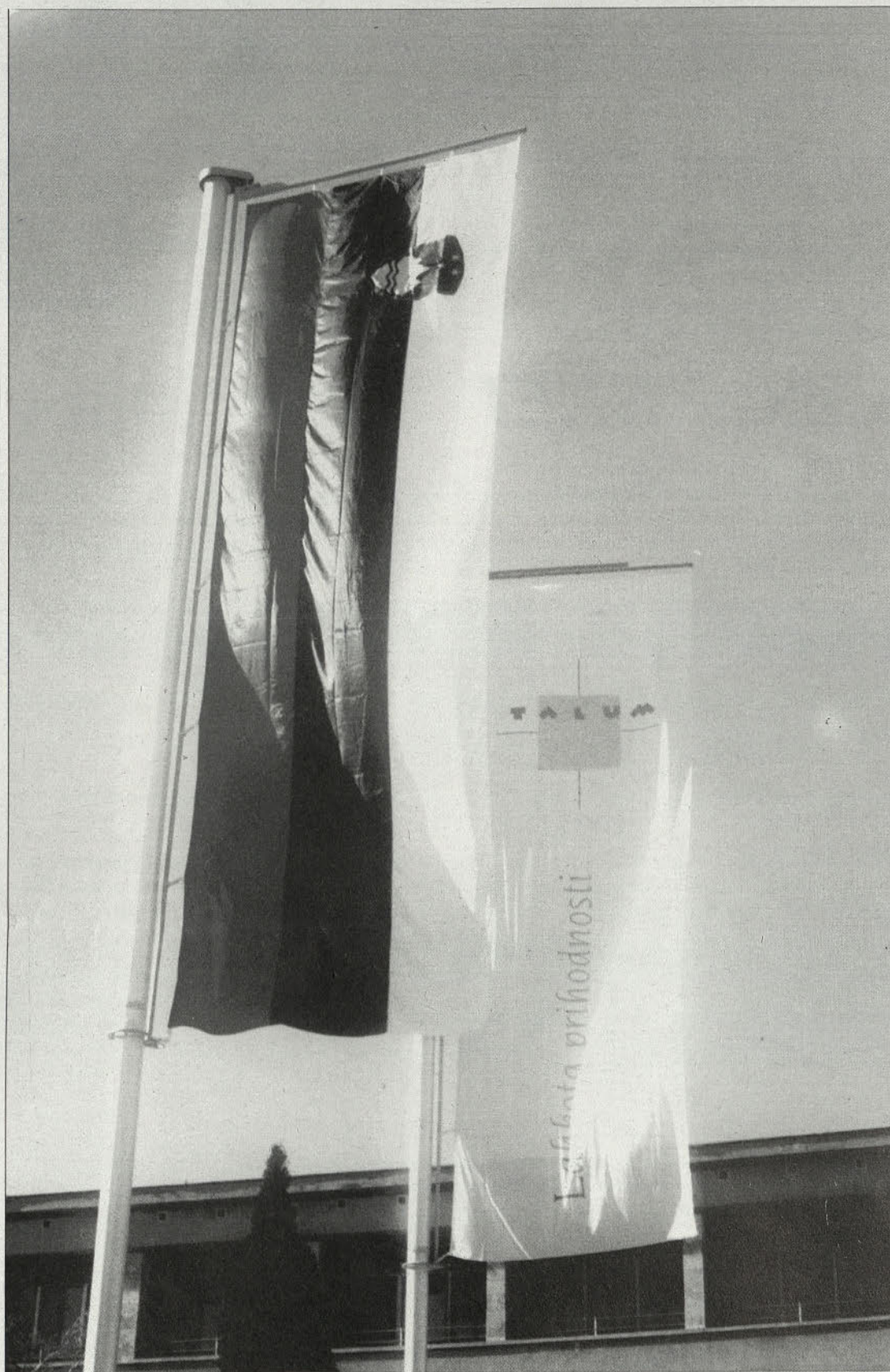
Tako bomo lahko uvedli reportaže in intervjuje in v njih spoznali sami sebe, ali tiste od "zunaj", ki so kakorkoli povezani z aluminijem.

Ne domišljamo si, da gre za prelomno številko ALUMINIJA. Gre pa za novi začetek. Naslovno fotografijo smo izbrali iz petdesetih let. Tovarno so začeli graditi približno tako, kot mi novi ALUMINIJ. Zrasla je v nekaj velikega in upamo, da bo tudi naš časopis. Kar nam ni uspelo v prvi številki, bomo izboljšali v naslednjih.

Na osnovi trenutnega stanja v Sloveniji in uspehov TALUMA smo lahko optimisti. Zdaj je pred nami samo še dogajanje, kar pomeni dolgoročno proizvodnjo aluminija. Če ne bi verjeli v svoj obstoj in bi samo tarnali, bi bilo to jalovo delo, ki bi nas oddaljevalo od "lahkote prihodnosti".

Zato pojdimo naprej, kajti za aluminij se splača boriti tudi z ALUMINIJEM.

**Nikoli ne bomo vedeli
vsega,
kar se dogaja,
vedeti je treba samo,
zakaj se dogaja.**

**ŽELIMO VAM
PRIJETNE PRVOMAJSKE PRAZNIKE**

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d.o.o. 2325 Kidričevo, Tovarniška c. 10, telefon: 062 796 110, telefaks: 062 796 269. Izhaja mesečno v nakladi 2600 izvodov. Glavna in odgovorna urednica: Vera Peklar. Sodelavca: Darko Ferlinc in Ivo Ercegović. Fotografija: Stojan Kerbler. Računalniška obdelava: IP Biro, Maribor. Tisk: Tiskarna Bezjak, Maribor.

Po mnenju Urada za informiranje sodi časopis Aluminij med proizvode informativnega značaja, za katere se plačuje 5 odstotni prometni davek.